

ANT

Haftalık Dergi • 28 Ocak 1969 • Sayı: 109 • 125 Kuruş

TURAL'IN 22 MART MUAMMASI

TÜSTAV

HAFTANIN NOTLARI

Gençliğin İsyanı

■ Dünya gençliğinin, özellikle üniversitelerin statükoya karşı direnişi devam etmektedir. Barcelona Üniversitesi öğrencileri, liderlerinin tutuklanmasını protesto için bir toplantı yaptıktan sonra Rektör Prof. Manuel Aldabalejo'nun bürosunu işgal etmişler ve rektörü pencereden atmak istemişlerdir. İspanya İçişleri Bakanı General Camilo Alonso Vega, başka protesto hareketlerine karşı tedbir alındığını ve protesto bildirisi yayınlayan 1500 aydın hakkında polise hakaret ettikleri iddiasıyla kovuşturma açıldığını bildirmiştir. Tokyo Üniversitesi'nde de greve başlayan ve barikatlar kuran 300 öğrenci ise, 8500 toplum polisinin helikopterlerden atıkları gözyasartıcı bombalara hedef olmuşlardır. Amerika'da California Üniversitesi'nin Afrika - Amerika kültür merkezi yöneticisini seçmek için yapılan toplantı sırasında meçhul kişiler zenci öğrencilere ateş açmışlardır.

Aybar cevap verdi

■ Son basın toplantısında her zamanki gibi birbirini tutmaz beyanlarda bulunan Demirel'e TİP Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar cevap vermiştir. Türkiye'nin 1969'da aynen 1957 - 58 yıllarındaki gibi, hatta ondan da yıkıcı bir bunalımın içine düşeceğini, yeni vergiler ve zamların getirileceğini belirten Aybar, fakara halkın hayat yükünün daha da ağırlaşacağını söylemiştir. AP iktidarının üç yıldır kaba kuvvet gösterilerini önleme bahanesiyle anayasadaki temel hakları ve sosyalist fikirleri önleme çabığını, fikir suçu olan ülkelerde demokrasiden söz edilemeyeceğini de belirten Aybar, dış borçların artmasına da işaret ederek, «Türkiye bir an önce Amerika'nın dış politikasına bağlı bir ülke olmaktan kurtarılmalıdır» demiştir.

ANT davaları

■ «Asıl felaket getirecek Sunay'ın zihniyetidir» başlıklı yazısından dolayı dergimiz yönetmeni Doğan Özgüden ile sorumlu müdürümüz Alpaz Kabacalı hakkında «cumhurbaşkanını tahkir» iddiasıyla açılan davanın duruşmasına Toplu Basın Mahkemesi'nde başlanmıştır. 90. sayıda yayınlanan «Darbe ihtimali var mı?» başlıklı yazıda devletin emniyet ve muhafaza kuvvetlerinin tahkir edildiği iddiasıyla Kabacalı ayrıca 2. Sorgu Yargıçlığı'nda ifade vermiş ve bilirkişi raporunu reddetmiştir.

Proleter şoför

■ Arabasının üzerine «Fransa'da Dreyfus, Türkiye'de Alkılıç» yazdığı için «adliyenin manevi şahsiyetini tahkir ettiği» iddiasıyla tutuklanan Proleter Şoför Yalçın Özerden, avukatlarının hıram üzerine nakdi kefaletle tahliye edilmiştir.

FKF'ye soruşturma

■ «Türkiye halkına» başlığı ile yayınlanan bir bildiriden dolayı FKF hakkında soruşturma açılmış, beyanname dağıtıkları iddiasıyla FKF mensuplarından Ziraat Fakültesi öğrencisi Atilla Sarp ile Yaşar İter, siyasi polis tarafından tutuklanmışlardır. FKF hakkında bu beyannameden dolayı «Cemiyetler Kanunu'na aykırı bir tutum içinde bulunduğus» gerekçesiyle soruşturma açıldığı, FKF'nin kapatılması için teşebbüste bulunduğu belirtilmektedir. Ankara Savaşiği ayrıca beyannamelemlerin toplatılması için karar almışsa da, toplatma kararının hangi gerekçeyle dayandırarak verildiği öğrenilememiştir.

Alman komandoları

■ Almanya'daki Hitler kahıtları faşist komandolar da, Türkiye'dekiler gibi son günlerde gemi azya almışlardır. Almanya'nın Sarre bölgesinde, Lebach'da bir paraşüt taburu cephaneliğinde nöbet beklemekte olan 15 nöbetçiden üçü cephanesiz hırsızları tarafından öldürülmüş, ikisi de ağır yaralanmıştır. Olayı faşist komandoların yarattıkları tahmin edilmektedir. Federal Başsavcı Martin, barış zamanında Alman ordusu bünyesinde ilk defa vuku bulan olayla ilgili olarak yaptığı açıklamada «Bu olay Batı Alman ordusuna karşı bir sabotaj sayılabilir» demiştir.

Şah'ın demeci

■ İran Şahı Pehlevi, U.S. News and World Report adlı derginin İran'ın iç ve dış siyasetiyle ilgili sorularına verdiği cevapta, iç politikada demokrasi isteyenleri yabancı ajanı olmakla suçlamıştır. «Son altı yedi yıl içinde ak-devrim hareketine girdiğimden beri yabancı müdahalelere son verdim» diyen Şah, yüzlerce İran'lı aydının işkenceler yapılarak yargılanmasını bir «ak devrim» olarak göstermek yüzölçümünde bulunmaktadır.

Direnme haftası

■ Akçadağ Köyleri Devrimci Halkı Adına Duyuru ve Direniş Komitesi, Şadi Alkılıç, Vahap Erdoğan'ın hapsedilmesini protesto etmek üzere bir duyuru yayınlamıştır. Duyuruda «Yasalarla bağdaşmaz, tamamen antidemokratik bir tutumun sonucu olan Vahap Erdoğan, Şadi Alkılıç ve diğerlerinin hapsedilmesini, hepimiz protesto ediyor, içinde bulunduğumuz haftayı bu haksız tutumlara karşı direnme haftası olarak ilan ediyoruz» denilmektedir.

Alkılıç kampanyası

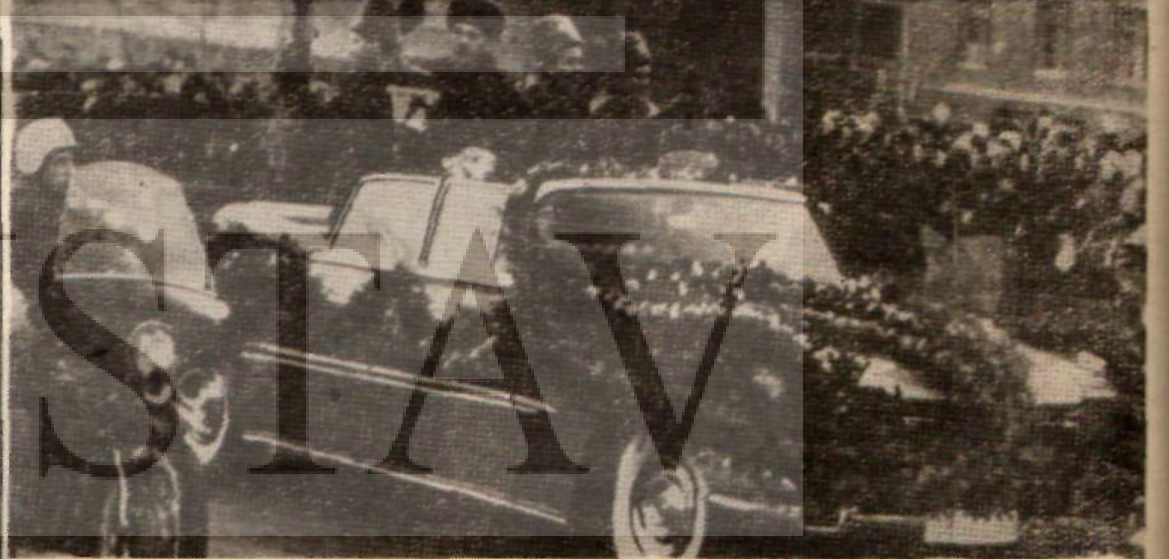
■ Zürih'teki Uluslararası Basın Enstitüsü I.P.L., Cumhurbaşkanını Sunay'a bir telgraf göndererek halen Toptaşı Cezaevinde bulunan çilekes sosyalizm mahkûmunu Şadi Alkılıç'ın serbest bırakılmasını istemiştir. 57 ülkedeki 1600 gazeteciyle temsil eden I.P.L.'nin Sunay'a gönderdiği telgrafta «I.P.L., 1962'de Cumhuriyet Gazetesi'nde çıkan bir yazıdan dolayı halen 6 yıl 2 aylık hapis cezasını çekmekte olan Şadi Alkılıç'ın serbest bırakılması için Türkiye'deki çabaları desteklemektedir. Bu ağır ceza, Türkiye'nin prestijini sarsmakta ve hür ifade hakkını inkâr etmektedir» denilmektedir. Ayrıca, Anayasa Hukuku Profesörü Hüseyin Nallı Kubalı da Sunay'a aynı mtelette bir telgraf çekmiştir.

Nixon Beyaz Saray'da

■ Amerika'nın yeni cumhurbaşkanı Nixon, Amerikan tarihinde ilk defa olarak olağanüstü güvenlik tedbirleri altında Beyaz Saray'a girmiştir. Tören öncesinde 5 bin savaş aleyhtarı, Pennsylvania Bulvarı'nda bir protesto yürüyüşü düzenlemiş, polis protestoculardan 10 kişiyi tutuklamıştır. Nixon yemin ettikten sonra Rum asilî yardımcısı Spiro Agnew'a da yemin ettirilmiş, bu tören sırasında 20 bin asker ve polis nöbet tutmuştur.

Lokavt'a Lânet!

TEKSİF Sendikası ile Sümerbank yöneticileri arasında yapılan toplantılar, Devlet Bakanı Seyfi Öztürk'ün aracılığına rağmen olumlu sonuç vermemiş ve sendikaların aldığı grev kararı Defterdar Yünlü Dokuma Fabrikası'nda uygulanmaya başlamıştır. TEKSİF'in 39 şube başkanı, grevin diğer 25 fabrikada da uygulanması konusunda toplantı yaparken Başbakan Demirel anlaşılmazlığa el koymuş ve Çalışma Bakanı Turgut Tokar'den anlaşmazlığın halledilmesini istemiştir. Bunun üzerine girişilen temaslarda bir anlaşma zemini doğmuştur. Sümerbank anlaşmazlığı, bir yandan AP'nin işçi düşmanlığını tescil ederken, bir yandan da CHP'nin Hükûmeti'ni ortalaya koymuştur. Toplu Sözleşme ve Grev Kanunu 1963'te meclisten geçerken Başbakan İnönü ve Çalışma Bakanı Bülent Ecevit, sosyalistlerin direnişine rağmen, Türk İş'in desteğini alarak lokavt yetkisini koydurmuştur. Bugün bu lokavt yetkisinin işveren tarafından kullanılması üzerine İnönü kâllup lokavtı kaygı ile karşıladığını söylemek garabetine düşmüştür. Çünkü işçiler artık uyanmış ve Defterdar Fabrikası'nda greve başlarken «Lokavt zihniyetine lanet» diyerek lokavtı getirenleri ve uygulayanları lanetlemişlerdir. Öte yandan Karayolları Genel Müdürlüğü'nde yürütülen grev ile Deniz Taşıt İş'in İstanbul işkencelerinde uygulamak istediği grev mahkeme kararlarıyla ertelenmiştir. Bu da, İnönü iktidarının getirdiği kanunun ne kadar işçi aleyhine işlediğini göstermektedir.

Kozmonotlara Suikast Teşebbüsü

Geçenlerde uzayda başarılı bir deneme yaparak ilk uzay istasyonunu kuran Sovyet kozmonotlarının Moskova'da karşılanışları sırasında bir suikast teşebbüsü olmuştur. Akıl hastası olduğu söylenen bir genç dört Sovyet kozmonotunu taşıyan otomobile bir kaç el ateş etmiş, ancak sadece otomobilin şoförü isabet alarak ağır yaralanmıştır. O sırada kendisini yere atan kozmonot Beregovoy da hafif yaralar almıştır. Suikastın yapıldığı yerde bulunan sovyet liderlerinden Brejnev ile Podgorniy de ciddi bir tehlike atlattıklarıdır.

Hastaş dolabı

■ HASTAŞ kurucularından ve yönetim kurulu üyelerinden Fikret Baykam, Bursa'da düzenlenen basın toplantısında Doğu Anadolu'ya yatırım yapmanın karşısında olduğunu belirterek «Bir İstanbul veya buna benzer iller dururken, Kars'a yatırım yapmayı hissedarlarımızın kâr prensiplerine aykırı buluyoruz» demiştir. Özellikle CHP'ilerin yürüttükleri «Halktan halka» kampanyasıyla küçük tasarrufları ele geçirmeye çalışan Hastaş'ın, bu sözlerden sonra, halktan halka değil, halktan zengine hizmet amacı güttüğü bir kez daha anlaşılmıştır. CHP'ilerin bu halk sektörü teşebbüsü karşısında yaya kalmamak için AP'iler de böyle bir halk şirketi (!) kurmak üzere teşebbüse geçmişlerdir. 1 milyar sermaye ile kurulacak şirket demir, çelik ve çimento sanayiine yatırım yapacaktır.

Sükan'ın işleri!

■ Bir yandan terör denemelerini sürdüren AP'nin zehir hafiyeli işleri bakanı Faruk Sükan, bir yandan da gelecek seçimde durumunu garantilemek için hummalı bir faaliyete girişmiştir. TUSLOG önünde bomba patladığı günlerde kalkan Konya'ya giden Faruk Sükan, AP Karaman İlçe Kongresi'ni iptal ettirmiştir. Kongrenin iptali, önümüzdeki seçimlerde Sükan'ın Konya Teşkilatı'nı elde tutmak üzere giriştiği bir manevra olarak yorumlanmaktadır.

Basın İlan Kurumu

■ 27 Mayıs Devrimi'nden sonra resmi ilan ve reklamların dağıtımında adalet sağlamak üzere kurulan Basın İlan Kurumu'nu da ele geçirmek üzere AP'iler hummalı bir faaliyete girişmişlerdir. Basın teşekküllerinden gelen genel kurul üyelerinin değişmesi ve AP'ilerin çoğunluğu sağlamasından sonra, iktidarın emrindeki bakanlıklar temsilcilerinin de desteğiyle Basın İlan Kurumu'nun bir iktidar organı haline getirilmesi ve resmi reklamlardan sonra resmi ilanların da keyfi şekilde dağıtılması ihtimali belirmiştir. Nitekim, AP Milletvekili Mehmet Ali Arıkan, Basın İlan Kurumu'nun özerkliğini kaldırmak üzere meclise yeni bir teklif getirmiştir. Bu arada, Basın İlan Kurumu Genel Müdürü Sabahattin Selek'in değiştirilmesi için de AP'iler yoğun faaliyete girişmişlerdir.

Kıbrıs ve TIP

■ Kıbrıs sorunu üzerine açılan genel görüşmenin son gününde TIP Grubu'na adına genel başkan Mehmet Ali Aybar partisinin federatif sistemi savundugunu belirterek «Biz federasyon sistemi derken Türkiye'nin milli menfaatlerine en uygun gördüğümüz objektif bir tezi savunmaktayız» demiş, enosis'in önlenmesini ve Türk toplumunun mal, can ve siyasi haklarının ancak bu yoldan garanti altına alınabileceğini söylemiştir.

ANT'a saldırılar

■ Millet Meclisi'nde gündem dışı bir konuşma yapan AP Milletvekili Osman Zeki Efe-oğlu, ancak bir tımarhane kaçkınının yürütebileceği bir mantıkla Türkiye'deki sol hareketi suçlamaya kalkmış, bu arada ANT'nın da Moskova'ya bağlı olduğunu ileri sürmüştür. İki kelimeyi doğru dürüst bir araya getiremeyen Efe-oğlu, Halk Oyuncuları (HO) tiyatrosunun da Ho Şi Minh'e bağlı olarak kurulduğunu; Fidel Castro'nun onbeş günde bir Türk Solu'na yazı gönderdiğini, Aybar'ın Kuzey Vietnam'a müfettiş olarak gittiğini söyleyerek bütün dinleyicileri güldürmüştür. Aybar bu iddialara cevap vererek dergilerin TIP'e ilgili olmadığını belirtmiştir. Biz, ciddiyetten ve dürüstlükten böylesine uzak bir AP milletvekiline cevap veremeyi dahi lüzumsuz sayıyoruz.

Jandarma dipçiği

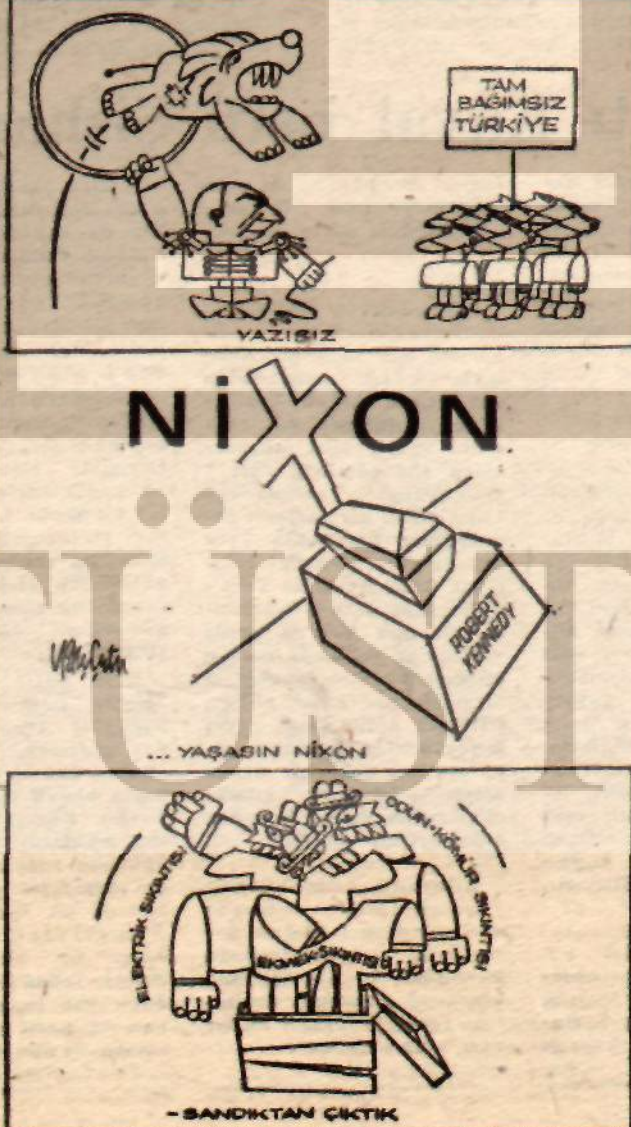
■ Üsküdar Savcısı bir yandan dergimize Toptaşı 'Cezaevi'nde mahkûmlara hiçbir baskı yapılmadığı yolunda teklifler gönderirken, öte yandan da bir mahkûmda tabanca bulunması üzerine cezaevini alarına geçirmiştir. Şadi Alkalı'nın ziyaretine giden dergimiz sorumlu müdürü Alpaz Kabacalı, bu yüzden jandarmaların dipçikle hücumlarına uğramıştır. Kabacalı, jandarmaların hırpalaması üzerine adli tabiblikten bir haftalık rapor almış, fakat jandarma erinden gıkayacağı olmayacağını söylemiştir.

İzinli sosyalizm olmaz!

Türkiye'deki sosyalist hareketi yönetenler, belki de yıllardan beri süregelen şartlandırmaların sonucu olarak, sık sık bir taktik hatasına sürüklenmektedirler. Kritik bir olay patlak verdiği zaman sosyalist örgütün yöneticileri, «partiye hâlele gelebilir» endişesiyle âdeta paniğe kapılmakta; bu atmosfer içinde verdikleri demeçler, takındıkları tavırlarla devrimci eylemin hızını kesmek durumuna düşmektedirler. Özellikle geçen haziran ayında patlak veren olaylardan beri «savunma»yı başlıca taktik haline getiren bu tutum, eyleme çok şeyler kaybettirmiş, devrimci unsurların partiden uzaklaşmalarına sebep olmuştur. Çekoslovakya olaylarından sonra yine böyle panik havası içinde verilmiş demeçler ve ileri sürülmüş görüşler tek sosyalist örgütte bölünme sınırına kadar varan şiddetli çatışmalara yol açmıştır. Olağanüstü kongreden sonra yeni seçilen yöneticilerin bu çekingenlikten kurtulup tabanın devrimci eğilimine uygun bir eyleme geçmesi beklenirken, yayınlanan bildiriler, mecliste yapılan konuşmalar hâlâ savunma taktiğinin sürdürüldüğünü göstermektedir. O kadar ki, Komer'in arabasının yakılması, yayınlanan merkez yürütme kurulu bildirisinde «mala tecavüz teşkil eden ve hukuk yönünden tasvibi mümkün olmayan bir olay» olarak nitelendirilmiştir.

Öyle anlaşıyor ki, sosyalist hareketi yönetenler, bu hareketin varlık şansını sadece hukuki mevzuatta ve anayasada görmektedirler. Nitekim, Komer'in arabasının yakılması statükocu kuruluşlara yakışır bir şekilde nitelleyen TIP Merkez Yürütme Kurulu, iki sayfalık bildirisinde tam 14 defa «anayasa» kelimesi kullanmak zorunluluğunu duymuştur. Merkez yöneticilerinin bu tutumu karşısında kişinin aklına ister istemez şu soru takılmaktadır? Sosyalizme açıklığı dahi egemen çevrelerce hâlâ tartışma konusu yapılan bu anayasa olmasaydı Türkiye'de bir sosyalist ve anti - emperyalist hareket olmayacak mıydı? Bugün Türkiye'de gelişen sosyalist hareket, 27 Mayıs sonrasında hangi şartlar altında çıktığı ve halkoyundan geçirdiği bilinen anayasanın ürünü müdür? Hayır... Türkiye sosyalist hareketi yıllardır süregelen bir toplumsal birikimin ürünüdür ve hatta mevcut anayasanın kâşen de olsa sosyal bir muhteva taşımada en büyük etken bu birikim olmuştur. Ama bu anayasa değişmez değildir. Üçte iki çoğunlukla değiştirilmesi her zaman için mümkündür. Bu anayasa değiştirildiği takdirde sosyalizme gidış eylemi son mu bulacaktır? Asla... Çürümüş sınıfların, kağıt üzerinde bir kaç kalem darbesiyle, toplumun derinliklerine kök salmış bu eylemi söküp atmağa güçleri yetmeyecektir.

Evet, gün geçmiyor ki, bir sosyalist yazar, bir devrimci genç, sınıf mücadelesi veren bir işçi bu düzenin mahkemelerinde sanık sandalyesine oturulmasın, bu düzenin kanunlarına göre yargılanmasın. Hatta ileride Türkiye İşçi Partisi'nin de anayasa mahkemesine götürülmesi söz konusu olabilir. Ama şunu iyi bilelim ki, bozuk düzenin kurumları nasıl işlerse işlesin, tarih sahnesinin sanık sandalyesinde oturanlar sosyalistler değil, emekçi halka düşman çürümüş sınıflardır. Sosyalistler, sosyalist hareketi yönetenler savunma değil, itham durumundadırlar. Hesap vermek değil, hesap sormak durumundadırlar. Bir sosyalist parti liderinin, her kelimesinden cehalet akan bir AP milletvekili karşısında meclis kürsüsüne çıkıp kendisini ve partisini savunmaya hiç ihtiyacı yoktur. Sosyalistler, eylemlerini sürdürmek için, çürümüş sınıfların temsilcilerinden yine onların koyduğu kurallara göre icazet alacak değildir. Sosyalist hareketi yönetenler, bu gerçekleri bilerek, tereddütlerden, çekingenlikten, sık sık paniğe kapılmaktan kurtulmalı, tek sosyalist örgütün devrimci eylemlerde öncülük yükümlülüğünü hiçbir zaman ihmal etmemelidirler. Aksi takdirde örgüt egemen sınıfların iznine bağlı bir parti haline düşecek ve devrimci eylem onu da aşarak gerçek mecrasına oturacaktır.

GÖZ GÖRE
YALÇIN ÇETİN

CEMAL TURAL'IN 22 MART MUAMMASI!

TURAL ve DEMİREL —
AP'nin desteği, muktedir
komutanı yerinde
birakabilecek mi?

Bugünlerde başkent siyasi çevrelerini bir «nazik konu», bütçe görüşmelerinden de, öğrenci ve işçi hareketlerinden de, genel seçim hazırlıklarından da daha fazla meşgul etmektedir.

«Nazik konu», önceki cumartesi günü Başbakan Süleyman Demirel'e sorulan bir soru ile gazetelerin birinci sayfalarına yansımıştır. Basın toplantısının karşılıklı sorular - cevaplar bölümünde bir gazeteci Demirel'e Genelkurmay Başkanı Orgeneral Cemal Tural'ın 22 Mart'ta emekli olup olmayacağını soruyordu. Demirel de kendine özgü yuvarek cümlelerinden biri ile soruya şu cevabı vermiştir:

— Bu nazik bir konudur. 22 Mart'a kadar daha çok zaman var!

Ashnda bu nazik konu böyle birdenbire ortaya çıkmış da değildir. Nitekim ANT'nin dört ay önceki 17 Eylül 1968 tarihli sayısında aynen şu cümleler yer almaktadır:

«Önümüzdeki mart ayında yaş süresi dolacak olan Tural'ın emekliye sevk edilmesi ihtimali kuvvetlidir. Tural'ın emekliye sevk edilmesi halinde de genelkurmay başkanlığına Orgeneral Memduh Tağmaç'ın getirileceğinden şüphe edilmemektedir.»

Gerçekten de, Tural'ın emekliliği söz konusu olur olmaz, gazetelerde Orgeneral Memduh Tağmaç'ın adı, genelkurmay başkanlığının tek adayı olarak birinci plana çıkmıştır.

Bu nazik konunun perde arkasını incelemeyen önce biçimci yönüne kısaca bir göz atmak lazımdır. Mevcut mevzuata göre, Türkiye Cumhuriyeti'nde orgeneral rütbesi taşıyan komutanların aynı görevde üç yıldan fazla kalmaları mümkün değildir. Ayrıca görev süresi ne kadar olursa olsun, orgeneral rütbesini taşıyan bir komutan 65 yaşına geldiği takdirde yaş haddi dolayısıyla emekliye sevk edilmektedir. Ancak bu kesin hükümlerin savaş zamanları yada olağanüstü durumlar olduğundan genelkurmay başkanlarına tanınmış bir istisna vardır: Siyasi iktidar, gerekli gördüğü takdirde, genelkurmay başkanının görevinden ayrılması süresini her yıl yeniden karar almak suretiyle üç yıl uzatabilmektedir. İşte, Genelkurmay Başkanı Orgeneral Cemal Tural böyle kritik bir dönemindedir. Yani 22 Mart'tan sonra genelkurmay başkanlığı görevine devam edebilmesi için, Demirel Hükümeti'nin görev süresini bir yıl için uzatması gerekmektedir. 22 Mart'ta 65 yaşını dolduracak olan Orgeneral Tural'ın görev süresi uzatılmayacak olursa ya askeri şura üyeliği gibi pasif bir göreve nakledilmesi yada emekliye ayrılması gerekecektir.

Görünüşe göre, bu, tamamen hükümetin yetkileri sınırları için de kalan bir şeydir ve hiç de nazik arzeden bir yönü yoktur. Hükümet herhangi bir genel müddürünü yada valisini nasıl mevzuata uygun olarak de-

ğiştirebiliyor, emekliye sevk ediliyorsa, ashnda bir devlet memuru olan genelkurmay başkanının da hükümetin kararıyla pasif bir göreve alınmasından yada emekliye sevk edilmesinden daha tabii bir şey olmamak lazımdır.

Ama kazın ayağının hiç de öyle olmadığı, gerek başbakanın kendi beyanı, gerekse kulağı delik gazetecilerin ardarda yazdıkları yazılarla ortaya çıkmaktadır.

Bir kere bizzat Başbakan bunun «nazik bir konu» olduğunu söylemiştir. Durumun nezaketi çeşitli gazeteler tarafından türlü türlü yorumlara tabi tutulmuş, meselâ Milliyet Gazetesi'nde Abdi İpekçi açık açık şunları yazmıştır:

«Bunun tasıdığı anlam açıktır: Tural, Genelkurmay Başkanlığına zorla kalmak isteyecek ve bu amaçla bir takım hareketlere girişecektir. Biz bu tür teşebbüslerin artık kesinlikle geride kaldığını inanıyor ve dolayısıyla sayın Tural'ı bu tür söylentilerden tenzih etmek ihtiyacını duyuyoruz.»

Abdi İpekçi, «geride kaldığını» inanmak ihtiyacı duyduğu teşebbüslerle şüphesiz 6 Haziran 1961'de Hava Kuvvetleri Komutanı Tansel'in görevinden uzaklaştırılması ve 22 Şubat 1962'de Harp Okulu Komutanı Albay Talat Aydemir ve arkadaşlarının başka görevlere tayin edilmeleri karşısında ordu içinden gelen silahlı mukavemet hareketlerini kasdetmektedir.

MEMDUH TAĞMAÇ VE TURAL
— Halef - selef mi olacaklar? —

Bu hareketlerden birincisi başarıya ulaşmış, Milli Birlik Komitesi'nin tasfiye kararına rağmen Tansel hava kuvvetleri komutanlığı görevinde kalmıştı. 22 Şubat 1962 hareketi ise başarısızlıkla sonuçlanmış, Talat Aydemir ve arkadaşları yurtta kardeş kavgasına meydan vermemek için direnişten vazgeçmiş ve bunun üzerine ordudan uzaklaştırılmışlardı.

Aradan 7 yıl geçtikten sonra, 22 Mart 1969 için böyle bir ihtimal söz konusu olablir mi?

Şurası unutulmamalıdır ki, 6 Haziran 1961'de Türk Silahlı

Kuvvetleri içinde Tansel'in yerinde kalması için Milli Birlik Komitesi'ne kafa tutabilecek güçte ve desteğini ordunun tabanından alan bir Silahlı kuvvetler Birliği mevcuttu. O sıralarda ordunun fiili kontrolü ne MBK'da, ne Genelkurmay Başkanı'nda idi, doğrudan doğruya albaylar cuntasının elindeydi. 22 Şubat 1962'de de durum hemen hemen aynıdır.

Bugün emekliye sevk edilmesi yada pasif bir göreve nakledilmesi söz konusu olan, bizzat Genelkurmay Başkanı'dır. Genelkurmay Başkanı ordunun

en yüksek komutanıdır ve şüphesiz ulusal güvenliğin yada yurt savunmasının söz konusu olduğu durumlarda ordu bütün unsurlarıyla genelkurmay başkanının emir ve komutası altında hareket edecektir. Ama görev süresi dolmuş bir genelkurmay başkanının, bu görevden ayrıma kararına karşı direnmesi halinde aynı şekilde destek görmesi mümkün müdür?

Görünen odur ki, bugün Türk Silahlı Kuvvetleri içinde, ihtilal sonrası döneminde olduğu gibi albaylara, yarbaylara, hattâ binbaylara kadar uzanan gruplaşmalar söz konusu değildir. Gerçi ordunun özellikle alt kademelerinde daha devrimci ve anti - emperyalist mücadeleye daha bilinçli bağlanmış bir kuşak mevcuttur, ama bu bir kişisel gruplaşma değil, bir görüş ve inanç farklılığının yarattığı gruplaşmadır. Üst kademelerdeki yüksek komutanlar arasındaki dengeleşme ordu tabanının ağırlığı söz konusu değildir. Üst kademedeki denge belli isimlerin kendi ağırlıklarıyla ve ordu dışı çevrelerden aldıkları desteklerle kurulmuştur.

Özellikle son 30 Ağustos tarihlerinden sonra teğekkül eden dengemin bir yanında Genelkurmay Başkanı Cemal Tural, diğer yanında ise kuvvetin Cumhurbaşkanı Sunay'dan alan Ka-

Altı Kaval Üstü Şişhane!

19 Ocak 1969 tarihli Akşam Gazetesi'nin Görünüş sütununda İhami Soy-sal, İnönü'nün NATO ile ilgili konuşmasını eleştirirken CHP'nin yeni kurulan Danışma Kurulu üyelerini aynen şu kelimelerle niteliyordu: «Altı kaval üstü şişhane!»

Kimlersi bu «altı kaval üstü şişhane» danışma kurulu üyeleri?

Yine aynı gazetenin birinci sayfasında şu liste yer alıyordu: Profesör Mustafa Akdağ, Gazeteci Doğan Avcıoğlu, Sendikacı Abdullah Baştürk, Doçent Dr. Deniz Baykal, Yüksek Mimar Vedat Dalokay, eski milletvekili Cevat Dursunoğlu, Profesör Dr. Tayyip Gökbilgin, Doç. Dr. Saim Kendir, Doç. Dr. Mülayim Ziya Gökalp, hukukçu Nizamettin Neftçi, Emekli Amirai Sezai Örkut, eski milletvekili Rüştü Özal, Dr. Çetin Tokcan, emekli general Sıtkı Ulay, Doç. Dr. Halûk Ülman.

Soysal'ın CHP danışmanlarına «altı kaval üstü şişhane» niteliğini yakıştırmaya şaşırtıcı bir şey değildir ama, uzun süre bir haftalık dergide işbirliği yaptığı

Doğan Avcıoğlu'nu da aynı nitelermeye tabi tutması, geçtiğimiz hafta sol çevrelerde türlü söylentilere yol açtı.

Son günlerde yayınladığı «Türkiye'nin Düzeni» adlı hacimli bir inceleme kitabıyla sık sık kendisinden söz ettiren Doğan Avcıoğlu'nun, kitabında sık sık anti - emperyalist mücadeleden söz ederken, anti - emperyalist mücadeleye karşı çıkan bir partinin danışmanlar kurulunda yer alması gerçekten ilgi çekiciydi. Gerçi Avcıoğlu YÖN'ü kapatırken son yazısında Ortanın Solu'na geniş yatırımlar yapmıştı, ama o günden bugüne köprülerin altından çok sular aktığı, CHP'nin o ilk sola açılış heyecanından kurtulup yine ortanın göbeğine demir attığı gündelik gazete okurlarının dahi farkında oldukları bir gerçektir.

Nitekim haberin doğruluğuna bir türlü inanamayan dostları derhal Doğan Avcıoğlu'nu sıkıştırmaya başladılar. Avcıoğlu'nun kendisini sıkıştıran dostlarına verdiği cevaplar da bir ayrı muamma idi:

— Ben çekildim Dragos'a kitabımı yazdım, diyordu. Bir de baktım, beni de Yüksek Danışma Kurulu üyeliğine seçmişler. Tüzük gereğince iki ay toplantılara devam etmezsem, üyeliğim düşerim. Devam etmeyip düşürecekim!

Avcıoğlu'nun, haberi olmadan danışma kuruluna seçilmesi mümkün müydü? Herhalde ismi etrafında bu kadar tartışma yapılan bir kimsenin, kendisine haber verilmeden danışma kuruluna seçilmesi düşünülemezdi. Hele hele, bizzat İnönü tarafından aday gösterilmesi akla dahi getirilemezdi.

Evet, CHP Meclisi'nde Yüksek Danışma Kurulu üyeliğine Avcıoğlu'nu aday gösteren, tahminlerin aksine, Ecevit değil, İnönü başta olmak üzere, Nihat Evrim, Kemal Demir gibi sağ açıktardı. Ecevit, Avcıoğlu'nun adaylığına açıkça muhalefet etmişti. Oylamada da Ecevit takımı Avcıoğlu'nun üyeliğine karşı oy kullanmışlardı. Ancak İnönü'nün adayı olduğu için toplantıda bulunan 31 parti meclisi üyesinden 24'nün oyu ile Av-

cıoğlu Yüksek Danışma Kurulu'na seçilmişti.

İnönü'nün Avcıoğlu'na karşı birdenbire böyle muhabbet beslemesinin nedeni neydi? Damat Metin Toker'in bir yıl önce Milliyet'te yazdığı yazıları hatırlayanlar için bu da bir sürpriz teşkil etmiyordu. Toker, yazılarında sık sık Doğan Avcıoğlu gibi beyinlerin CHP'de söz sahibi olması gereğinden söz etmiyordu mu? Toker uzun süreden beri Paşa'yı hazırlamış ve bu değerli beyine partide layık olduğu yeri verdimişti.

Her ne kadar Avcıoğlu kendisinin haberi olmadan aday gösterildiğini ve toplantılara devam etmerek üyeliğini düşüreceğini söylemekte ise de, Yüksek Danışma Kurulu'nun ilk toplantısına paşa paşa gitmiş ve üyeliği benimsediğini parti kodamalarına göstermişti. Danışmanlığa seçilmesine muhalefet etmesine rağmen toplantıda Genel Sekreter Bülent Ecevit, Avcıoğlu'nu ittifaklarla karşılaşmış son kitabını kendisine gönderdiği için teşekkürlerini bildirmişti.

Anlaşılan, Avcıoğlu'nu

CEVDET SUNAY
— Tural'a karşı —

ra Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Memduh Tağmaç yer almaktadır.

Tural genelkurmay başkanı olduktan sonra düşüncelerini ve eylemlerini sadece ordu çevresi içinde sınırlamamış, günlük politika ile de ilgilenmiş ve şiddetli bir sol düşmanı olarak, zaman zaman yayınladığı genelgelerle komünizme karşı cihad açarak kendisini Atatürk'e benzeyen bir emektardir lider ilan etmiştir. Bu tutumu ile Genelkurmay Başkanı Amerika'dan ve Demirel iktidarından da büyük destek görerek durumunu güçlendirmiştir. Tural, şahsında vehmettiği üstün kudretle kendisini genelkurmay başkanlığının vazgeçilmez adamı olarak görmektedir. Kendisini

Ecevit kliginin aday göstermemesinin, haftâ karşı çıkmasının nedeni, partiyi solcuların işgal ettiği izlenimini yaratmamak, teşkilatın yıldırımını Ecevit'in üzerine çekmekten düşüncesiydi.

Peki, CHP'nin Yüksek Danışma Kurulu'na seçilen Doğan Avcıoğlu CHP'ye ne zaman girmişti? Yakınları, Doğan Avcıoğlu'nun CHP'li olduğu iddiasını şiddetle reddediyorlardı. Ancak, Avcıoğlu'nun 1960'tan önce CHP'de araştırmacı olarak çalıştığı, Kurucu Meclis'e «Paşa Kontenjanı»ndan seçildiği de kimsenin meçhulü değildi. Kaldı ki, tam seçim döneminde, parti adına hayati kararlar alınabileceği bir dönemde, en yüksek danışma kuruluna, CHP'liği benimsememiş bir kişinin, hem de Paşa'nın açık desteğiyle seçilmesi düşünülemezdi. Nitekim, CHP Genel Merkezi'nde kendisine Avcıoğlu'nun ne zaman partiye girdiğini soran ziyaretçilere Hayrettin Uysal gülerek aynen şöyle diyordu:

— CHP'den ayrılmamıştı ki, girsin!

böyle üstün kudrete sahip gören bir kişinin genelkurmay başkanlığının ilerde Çankaya'ya yerleşmek için bir sığınma tahatası olarak düşünmemesi de inkârsızdır.

Ancak, Tural'ın selefi eski genelkurmay başkanı ve şimdiki cumhurbaşkanı Cevdet Sunay da, Çankaya'ya girdikten sonra orduda kendisine destek olacak kuvvetli bir grup teşkil etmeyi zorunlu görmüş ve bu emelini cumhurbaşkanlığı genel sekreterliğine getirdiği emekli albay Cihat Alpan aracılığıyla gerçekleştirmeye çalışmıştır. ANT'nın eski sayılarında da açıklandığı gibi kuvvet komutanlıklarına yapılan tayinlerde Cihat Alpan'ın büyük rolü olmuştur. Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na Cevdet Sunay'ın sadık astı Orgeneral Memduh Tağmaç getirilmiştir.

Tural'ın genelkurmay başkanlığından ayrılması halinde yerine normal olarak Sunay'ın adamı sayılan Tağmaç gelecektir. Tural'ın görev süresi bir yıl daha uzatıldığı takdirde ise, bir kaç ay sonra yaş haddini dolduracak olan Tağmaç'ın genelkurmay başkanlığı makamına oturmadan emekliye sevk edilmesi gerekecektir. Bu bakımdan Çankaya, kendi adamı olan Tağmaç'ın emekliye sevk edilmesini önlemek için Tural'ın görev süresinin uzatılmasında ısrar etmektedir.

Bu kritik dönemde Tural'ın ordu içindeki en büyük desteği ise, Milli Savunma Bakanlığı Müsteşarı Orgeneral Faruk Gürler'dir. Gürler'in Tural'ı desteklemesinin nedeni, genelkurmay başkanlığı yolunun kendisi için tıkanmasını önlemektir. Zira Tural bu yıl emekliye sevk edilmediği takdirde Tağmaç bir kaç ay sonra emekliye çıkartılacak, o takdirde Kara Kuvvetleri Komutanlığı'nın en kuvvetli aday ve ilerisi için genelkurmay başkanlığında Tural'ın başlıca alternatifi Faruk Gürler olacaktır.

Ordu üst kademelerindeki bu çekışmeden dolayı durumu en nazik olan kişi ise şüphesiz Demirel'dir. Bir yandan kendisini «vazgeçilmez müktedir» gören Tural'ın nele mal olabileceği şimdiden kestirilemeyecek direnişi, öte yandan Çankaya'nın baskını... Bu iki alternatif arasında bocaladığı içindir ki, Demirel durumu gayetle nazik görmektedir.

Bir çok konuda olduğu gibi, bu kritik konuda da Demirel'in Amerikalılardan işaret beklemesi düşünülebilir. Ancak, bilinen kadariyle Amerika için, her iki alternatif arasında bir tercih yapmak söz konusu değildir. Zira Amerika için gerek Tural, gerekse Çankaya'nın desteğine sahip bulunan Tağmaç «Persona Grata»dır. Sosyalist ve anti - emperyalist eylemlerin amansız düşmanı olduğunu şimdye kadar çeşitli beyanlarıyla ispatlamış bulunan Tural, «Amerika'ya ve NATO merkezine arka arkaya yaptığı ziyaretlerde de NATO'ya bağlılığını şampiyonluğunu yapmıştır. Brüksel'de yapılan son NATO toplantısı sırasında da Tural Amerika'nın askeri hegemonyasına bağlılığını bir kere daha teyid etmiştir.

Buna karşılık Tağmaç'ın öne süren Çankaya da, sosyalist ve anti - emperyalist eylemlere husumette ve NATO'ya bağlılıkta Tural'dan geri kalmadığını, Sunay'ın zaman zaman radyolarda yayınlanan mesajlarıyla ortaya koymuştur.

Bu bakımdan, CIA ajanı büyükelçisi Birinci Ordu Karargahına kadar sokarak Türk subaylarına ders verilmek cesaretini kendinde bulabilen bir Amerika için, Türk silahlı kuvvetlerinin başında ister Tural'ın,

DEVİRİMCİ GENÇLİĞE KARŞI YENİ TERTİPLER

Ankara'da devrimci öğrencilere karşı girişilen «av» devam ederken, iktidardan destek gören faşist CKMP komandoları da geni adamakıllı azya alarak baskın üzerine baskın tazelemektedirler.

Ne var ki, iktidarı ve Amerika'ların ortaklaşa hazırladıkları bütün gerekçelere rağmen, Komer'in arabasının yakılması olayının bir kısırtma sonucu olduğu kanısı kamuoyundan silinememiştir. Çünkü, ne Amerika'nın temsilcileri, ne iktidar, ne de Kurdaş, «Amerikan Büyükelçisi'nin Türkiye'ye gelirken hava alanında protesto ile karşılamasını, yüzüne tükürülüşünü unutmuş görünüşü işbirlikçi Kurdaş'ın komuşu olarak Ortadoğu Teknik Üniversitesi'ne gelişinin nedenini izah eder misiniz?» sorusuna tatmin edici bir cevap verememişlerdir.

Üstelik, Komer'in önceki hafta sonunda İstanbul'da küstahlığı son haddine vararak Birinci Ordu Karargahı'nı ziyaret etmesi, her şeyin önceden tertiplendiği kanısını bir kat daha kuvvetlendirmiştir. Komer, Birinci Ordu Karargahı'nda ordu komutanı Haydar Sükan ile kurmay heyetine ve şube başkanlarına bir de konferans çekmiştir. Bir saatlik konuşmasında Vietnam durumu üzerine Türk komutanlarına izahat veren Komer, orada kendisinin gerçekleştirdiği sosyal hizmetleri övünerek anlatmış, daha sonra Türkiye'nin jeo - politik durumu üzerinde durarak, «Eğer Türkiye kaybedilirse, Sovyetler Birliği, Hint Okyanusu'na kadar inecektir. Buna fırsat verilmemelidir» demiştir. Türk ordusuna bir nevi talimat vermede kalkışan Komer'in davranışı, genç subaylar arasında büyük tepkiyle karşılanmış, ancak Birinci Ordu Komutanı Haydar Sükan, Komer'in oyununa gelerek kendisine Birinci Ordu'nun bir siltini armağan etmiştir. Komer'in burada oynamak istediği oyun, Türk halkı-oyuna karşı, gençliğin tepkisine rağmen ordunun Amerika ile beraber olduğu izlenimini yaratmaktır.

Devrimci ve anti - emperyalist Türk gençliği kamuoyu önünde güç duruma düşürmek için girişilen tertiplerden biri de, Ankara'daki TUSLOG Karargahı'nın yan duvarına bir pailayıcı madde atılması olmuştur. Patlama pek maddi zarara yol açmamış, fakat olayları derinlemesine bilmeyenler ilk anda bombayı sosyalistlerin koyduğunu sanmışlardır. Ancak soruşturma sırasında ve sonunda yapılan açıklamalar arasındaki derin çelişme, tertibi açığa vurmuştur. Olay gecesi bir açıklama yapan Birinci Şube Müdürü, patlamaya boru içine yerleştirilmiş dinamitin yolaçığını söylemiş, ertesi gün ise patlamaya nitro - gliserinin sebep olduğu ileri sürülmüştür. «Nitro - gliserin ancak ODTÜ kimya laboratuvarlarında yapılabilir» mantığıyla hareket edenler, ilk iş olarak FKF üyesi olup da Kimya Fakültesi'ne devan eden öğrencileri teshite başlamışlardır.

ın, ister Tağmaç'ın bulunması bir şeyi değiştirmeyecektir.

Şu halde iki alternatif arasında tercih yapmak sorumluluğu doğrudan doğruya Demirel'in omuzlarına yüklenmektedir. Turalı yerinde bıraktığı takdirde, Çankaya'da doğrudan doğruya kargısına alınıp ve özellikle seçim döneminde ısratını köstekleyebilecek bir engel yaratmış olacaktır.

Tural'ı feda etmek, hem Çan-

Komer'in arabasını yaktıkları iddiasıyla aranan ODTÜ öğrencisi gençler...

Ancak bu gayretler hiçbir sonuç vermemiş ve suçlu (1) bulunamamıştır. Her karanlık iş gibi bunun üzerine de kabın bir örtü çekilmiştir.

Öte yandan, Komer'in otomobilinin yakılması dolayısıyla ODTÜ'nün Amerikancı profesörü Kemal Kurdaş'ın öğrenciler hakkında açtığı disiplin kovuşturması sona ermiştir. Rektörün görevlendirdiği öğretim üyeleri, olaya adı karışan birçok öğrenciye bir ay yada daha fazla «üniversiteden uzaklaştırma» cezası vermiştir. Komer'in arabasını yaktıkları gerekçesiyle haklarında «gıyabi tevkif kararı» verilen öğrenciler ise polis tarafından bir türlü ele geçirilememiştir.

18 günden beri aranamakta olan beşi öğrenci yedi kişi, cuma günü Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nin açılış dolayısıyla yapılan büyük bir senlikten sonra kendiliklerinden savcılığa teslim olmuşlar ve tutuklanmışlardır. Arkadaşları da tutuklanan öğrencileri «Şerefli dâvanın kahramanları» diye tanıtmışlardır. Öğrenciler, ayrıca, Komer'in arabasının yakıldığı yerde bir Amerikan bayrağı ile tahta bir kırat yakmışlardır.

Cezaevine atılan gençlere içeride ağır baskılar ve işkenceler yapılmakta, insanlık haysiyetiyle bağdarmayacak işkencelerde bulunmaktadır. Nitekim cezaevindeki öğrencilerin bu işkenceleri açığa vuran bir mektubu geçen hafta günlük gazetelerde açıklanmıştır.

Devrimci gençlere bu baskılar ve tertipler devam ederken CKMP'nin SS özen-tisi komandoları Ankara Yüksek Öğretmen Okulu'nun ikinci defa basmışlardır. Hava karardıktan sonra okula sızan komandolar, «solcu» olarak tanıdıkları öğrencilere demir çubuklar ve yangın söndürme baltalarıyla saldırmışlardır. Olay üzerine okula çağırılan toplum polisi, açıkça komandoları koruyarak kavgaya son erinceye kadar herhangi bir müdahalede bulunamamıştır. Komandolar ertesi gün de baskınlarına devam etmişlerdir. Olaylar sırasında silah da çeken komandolar, sözümona yakalanan bazı arkadaşlarını da zor kullanarak polisin elinden almışlardır. Komandolar bir gün sonra da Yüksek Öğretmen Okulu öğrenci yurtlarını işgal etmişlerdir.

ODTÜ'de Komer'in arabası yakıldığı için masum öğrencileri avlamaya çıkan ve avladığı öğrencileri de hapishanelerde öldürsüyle işkenceler yaptırarak iktidar, komandoların kanunsuz baskınları karşısında ciddi hiçbir tedbir almamaktadır.

Komer'lere, Demirel'lere, Kurdaş'lara rağmen devrimci cephe susmayacaktır.

kaya ile ilişkileri bozmamak, hem de kafası kuzdğı zaman ne yapabileceği belli olmayan bir rakipten kurtulmak için Demirelin işine gelmektedir. Zira Demirel de pekalla bilmektedir ki, bu çıkar ve bağımlılık düzenini demokrasiyi görüldüğü altında sürdürmekte başarısız kaldığı takdirde, Amerika Türkiye'de bir takım emuktedirleri ön plana itecektir. Bu ihtimal göz önüne alınca, Demirel,

ister istemez, daha pasif ve daha uysal görünüşü olan Tağmaç'a eğilim göstermektedir.

Bu bakımdan, Tural'ın, 22 Mart'ta önemli bir elçiliğe tayin edilerek uzun bir seyahata çıkarılması hiç de uzak bir ihtimal değildir. Tabii emuktedirler, Amerika'nın da yeşil ışığını beklemeden, kendinde vehmettiği kudretlere güvenerek bir kuvvet gösterisi yapmaya kalkışmazsa....

Öğretmenler Derneği kongresinde çirkin oyunlar

İbrahim OSMANOĞLU

İki yılda bir yapılan «İstanbul Öğretmenler Derneği» seçimi, normal süresinden iki buçuk ay sonra, 11 Ocak 1969 günü «Galatasaray Lisesi Konferans salonu»nda yapıldı.

Seçimlere ayrı listeler halinde üç grup katıldılar. Bu gruplar: TÖS, EYLEMCİ GRUP (DERNEKÇİLER) ve İLK - SEN'di. Grupların amacına kısaca dokunursak öğretmenler arasındaki bu ayrışığın nedeni ortaya çıkar kanısındayım.

TÖS'ün amacı: TÖS, bugün Türkiye'de en güçlü öğretmen sendikasıdır. 60 bin aylık üye sayısı, devrimci eylemi, bozuk düzenin ve buna bağlı olan bozuk eğitim sisteminin halka dönük biçimde değişmesini amaçlaması, «anti emperyalist ve anti kapitalist» savaş çizgisinde «Demokratik baskı aracı» olması güçlüğünü kamuoyu önünde kanıtlamaktadır.

TÖS, dernekçiliğin tarihi gelişim içinde görevini tamamladığını, öğretmene artık bir yarar sağlamayacağını, dernekçiliğin yerini çağımızda devrimci sendikaların aldığı bildiğinden, bundan ötürü dernekçiliğin sendikacılığa dönüşmesi gerektiğine inandığından seçimlere girdi. Kısaca TÖS, öğretmeni bir çatı altında toplamak, daha güçlü kılmak istemekteydi.

Dernekçilerin amacı: Bu dernekçiler dediğim kadro iki yıl önce TÖS'ün güçlü ile işbaşına gelen kişilerdir. Bu kişiler aynı zamanda TÖS üyesidirler ve yerine göre TÖS'ü geçinirler. İki yıl önce TÖS'e verdikleri söz, dernek yönetiminde bulundukları sürece TÖS'ten yana olacakları idi. Oysa bu sözlerinin eri olmadıklarını ortaya koydular. Kendi örgütleri olan TÖS'e başkaldırdılar, zaman zaman devrimci eylemini engellemeğe bile kalktılar. Bunlar sayıları 10'u geçmeyen kişilerdir, bunların peşinden giden öğretmen arkadaşlar meseleyi derinliğine bilmedikleri için suçlu

değildirler. Kısaca söylemek gerekirse, TÖS'e başkaldırarak dernek seçimlerine ayrı liste ile katılan dernekçilerin amacı, kişisel çıkarların ve dernekçilik oyununu sürdürerek sendikal eylemi engellemiştir dışında düşünülemez.

İlk - Sen'in amacı: İlk-Sen'in amacı açık seçik belli değildir. TÖS içinde iki ayrı listenin çıkmasını fırsat bilerek dernek seçimlerini almak istemekteydi. Bu bir yerde İlk - Sen'in hakkıdır, suçlamak yersiz olur.

Üç grup, kongre divan başkanlığı için üç ayrı aday gösterdi. TÖS'ün adayı emekli öğretmen Av. İbrahim Türk, Dernekçilerin adayı Kemal Üstün ve İlk - Sen'in adayı da Hüseyin Dolun'du. Dernekçilerin adayı Kemal Üstün 12 oy farkla divan başkanlığına seçildi. (Aslında, İbrahim Türk kongre divan başkanlığını kazanmıştı, şöyle ki, balkondaki seçmenlerin parmakları 60'ın üstünde olduğu halde 43, salonun sol kesimindeki seçmenlerin parmakları da 121 iken 105 kabul edildi. Kemal Üstün de kongreyi dürüst yönetir, düşüncesiyle TÖS'çüler buna itiraz etmediler.)

KONGRE DİVAN BAŞKANLIĞI

Mikrofona gelerek tarafsız başkanlık yapacağı üstüne yemin eden Kemal Üstün, maalesef kongre bitimine kadar dernekçiler lehine açık seçik olarak tarafı davrandı. Önergeleri hasıraltı etti. Genel kurulun üç dakika ile söz hakkı tanıdığı TÖS grubundan kişileri konuşturmadı. Hukuk açısından sık sık suçlu durumlara düştü. Hakkında ademi itimat kararı alındığı halde kongreyi ve hileli bir seçimi yürüttü. Öğretmenlerin haklı tepkileri karşısında, sıkışmış limon kabuğunu andıran yüzü gerçek kişiliğini yansıtıyordu.

İstanbul Öğretmenler Derneği Kongresi'ne katılan öğretmenler ve toplantıyı amacından sapıtırar kongre başkanı Kemal Üstün

FAALİYET RAPORU

Dernekçilerin iki yılda yaptıklarını içeren çalışma raporu, gerçekte tam bir utanç belgesiydi. Demagoji edebiyatıyla şişirilmiş raporda yapılanlar nelerdi, bakın:

- 1 - Paso basmak ve satmak,
- 2 - Milli piyango tertibetmek,
- 3 - Yeni lavabo yapmak ve lavaboya sabun koymak,
- 4 - Heybeliada'da kamp açmak...

Bunlardan ayrı raporda iki yan daha vardı: Öğretmenler kooperatifi ve TÖS'e çatmak.

Bir öğretmen örgütünün yönetimini iki yıl ellinde tutacakmış, sonra «Eylemci grup» adını kendine yakıştırarak huzura çıkacakmış... Ülkenin çözüm bekleyen sorunlarına sırt çevireceksin, öğretmen kıymına seyretil kalacakmış, ayrıca Valli ve Milli Eğitim Müdürlüğüne «İstanbul'da öğretmen kıymı yoktur» diye teşekkür edeceksin, TÖS'ün çalışmalarını engelleyeceksin, öğretmenin (sağlık, eğitim, seminer, okuma salonu v.b.) yapılması olanak dahilinde olan ihtiyaçlarını bir kalem geçeceksin. Sonra da, paso basırma, piyango tertibetme, üç-beş öğretmeni her yıl Heybeli'deki Bizans'vari köşke gönderip kamp ağalığı sürdürme gibi ilkel toplumlarda bile yapı-

lan basit işlerle öğretmeni kandırmaya çalışacakmış. Bunun adına düpedüz «İhanet» derler.

Bir de kooperatif meselesi vardır. Öğretmenler Derneği binasını 150 bin liraya kanunsuz olarak ipotek edip parasını yatırdıkları bu kooperatifin hikayesi uzundur. Öğretmene ekonomik yönden bir şey getirmeyen, piyasanın 185 liralık paradesüsünü 220 liraya satan kuruluşa kooperatif denmez. Kooperatifçilik Anayasamızda vardır ve TÖS böyleli kooperatifçilikten yanadır.

SEÇİMLER VE SONUÇ

Seçimi 29 oy farkla Dernekçiler kazandı. Ancak dürüst bir seçim yapıldığı kanısında değiliz. Seçime gölge düşürülmüştür, hile yapılmıştır. Bu konuda, daha sandıklar açılmadan başkanlık divanına üç önerge verilmiş, genel kurulca oylarak zapta da geçirilmiştir. Seçimlerin dürüst yapılmadığını belgeleyecek nitelikte olan noktalardan bir kaçını buraya aktaralım:

a - Kongre divan başkanlığı seçiminde üç grubun aldığı oy toplamı 888, sandıktan çıkan oy sayısı 1108'dir. Aradaki 220 farkın nereden geldiğini açıklamak dernekçilerin namus borcudur.

b - Oy sandıkları kartondandı. Oyların atılacağı delik bir zarfın sığacağı genişlikte değil, dört elin birden sığacağı genişlikte idi. Sandıklar gelişigüzel olarak koca koridorların her bir köşesine atılmıştı.

c - Oylar yalnız kartlar gösterilmek suretiyle atılacak değildi. Sandık başlarındaki kişilerin ifadesine göre makbuzlarla ve kimlik kartlarıyla de oy kullanılmıştır. Ayrıca sandık çevrelerinde yığılmış makbuz parçaları dikkatli çekiyordu.

d - Sandıklar açılırken zarflarla, kartlar sayılarak karşılaştırılmamıştır.

e - «Seçimler gizli yapılmalı» kaydına uyulmamıştır.

Seçim dürüstlüğü ile bağdaşmayan bu tutumun sorumluları dernekçiler ve kongre divan başkanlığıdır.

Bu durumda bana göre yapılması gereken iki şey vardır. Bir, dernek binasının ipotekten kurtarılmasını sağlamak, ikin-

cisi de, müracaat ederek bu hileli seçimi iptal ettirmek. Yeniden yapılacak seçimde öğretmenin doğru düşüncesi elbette gerçekleşecektir.

Öğretmen Kıymı devam ediyor

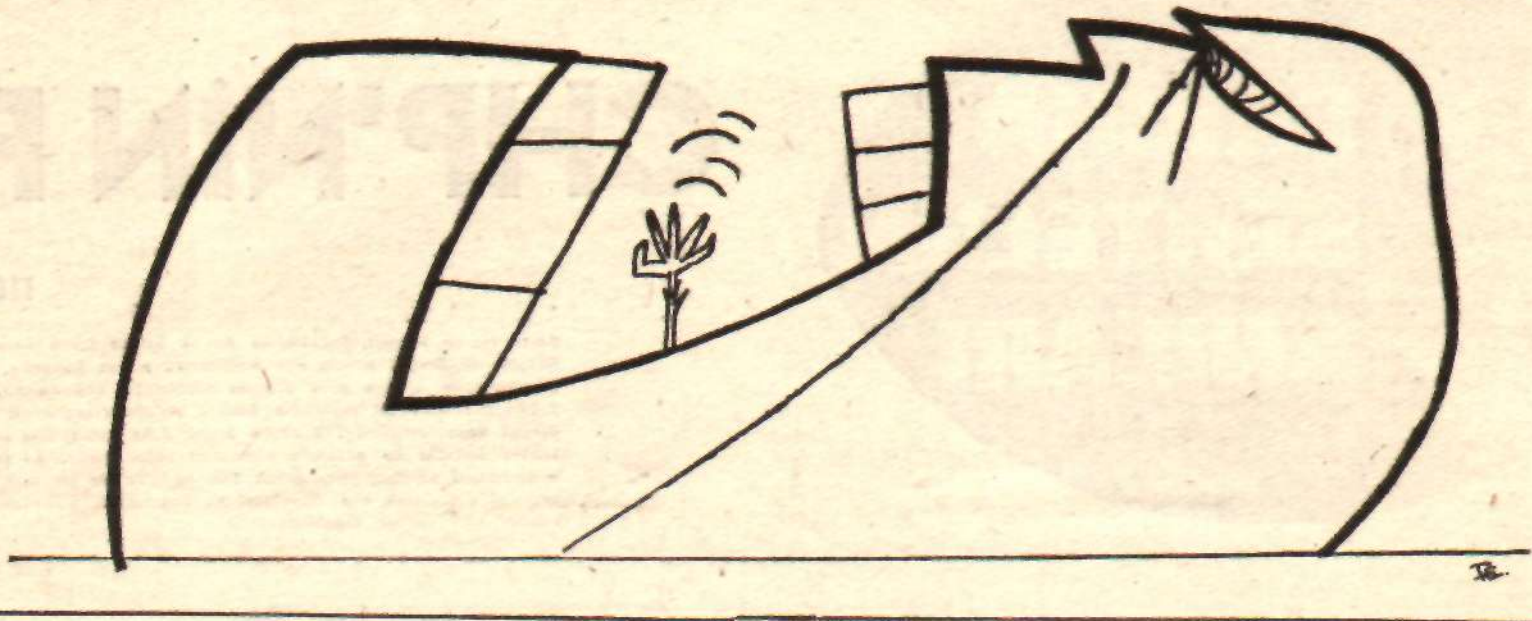
Öğretmen kıymı, Türkiye'nin her yerinde olduğu gibi Zonguldak'ın Ulus ilçesinde de devam etmektedir. Daha önce Ulus ilçe ilköğretim müdürü İken Nevşehir ilinin bir köyüne sürülen Nida Kuru'nun kıyma uğratılmasından sonra, Ulus ilçesindeki özellikle TÖS yöneticisi olan bazı öğretmenler hakkında tahkikat açılmıştır. Beş ayı aşkın bir süreden beri ilköğretim müfettişi Ali Efe tarafından yürütülen tahkikatta, öğretmenlere, Nida Kuru ile Bartın TÖS Şubesi kongresine hangi amaçla gittikleri ve bu kongreye katılmak için kimden izin aldıkları sorulmaktadır. Bu soruşturmanın TÖS şubesini dağıtmak için bir oyun olduğu ve öğretmenler arasında huzursuzluk yaratmak için sürdürüldüğü, okulların kapalı olduğu bir zamanda komşu bir kazanın TÖS şube kongresine katılan öğretmenlerin kimlerden izin almasının gerekli olmadığına yetkililer tarafından da bildirildiği belirtilmektedir. Öte yandan Samsun'da devrimcilere yapılan baskılar sırasında dövizilen öğretmen Yılmaz Elmas Vezirköprü'nün İncesu köyüne, sürülmüştür. Elmas hakkında, ayrıca Samsun savcılığınca, Kasım ayında Samsun'un Tekeköyü'ne bağlı Kerimbey mevkiinde, TIP Samsun ilinin düzenlediği açık hava toplantısı ve sessiz yürüyüşte, il ikinci başkan avukat Mümin Doğru ile birlikte yaptığı konuşmada hükümetin manevi şahsiyetini tahkir ettiği ve memur olduğu halde siyasete karıştığı gerekçesi ile soruşturma açılmıştır. Ayrıca, bakanlık emrine alınan köy öğretmenlerinden Basri Aydın da cumartesi günü İstanbul TÖS Şubesi'nde bir basın toplantısı yaparak uğradığı kıymı anlatmıştır.

ÇİZMELİ KIŞ

Nasıl da birden, kılıç gibi bastırdı!.. Biz bula bula Kandilli'nin doruğunu bulduk oturacak! Sivastopol'dan kopan rüzgâr ilkin Yüce tepesine carıyor, sonra da bize.. Dün gece, yokuşu tırmanırken öyle bir üfürdü ki ardından, iki üç kere karın üstüne kapaklandım. Yerler cam gibi zaten, pırlı pırlı. Çocuklar düşerler, bir yerlerini kırarlar diye okula yollanıyoruz. Onlar da bir odanın içinde azıcıkça azıyorlar. Kömür de bitti; para uydurdum a bir yerden, kamyon çukmuyor ki yokuşu; o dunla idare ediyoruz. Ekmeğe de gelmiyor yukarı hakkala. Sebzevatçı atıyla gün aşırı uğrardı, onun da ayağı kesildi, sütü de ortalarda yok. Künkler sızıyor yapıyor zaar, çamur gibi geliyor su, içilmiyor, tül bentten süzülüyor. Elektrik zırt - pırt kesiliyor, bu tiptiye tel mi dayanır! Daha da kötüsü, bizim ev tam elektrik kulesinin

dibinde, Anadolu yönünden gelen batları toparlayıp karşı kıyıya aktaran pylonun orda... Telleri üstümüzden geçiyor. Buz kesiyor geceleri, gün ağarıp hava biraz ılındı mı, bilek kalmıyorsa buzlar, yüz metre yükseklikten üstümüze yağıyor, damda sağlam kiremit kalmadı. Ödüm kopuyor, körtası bu belli olmaz, birimizden birinin kafasına rastlayacak diye; o zaman işte tam hapi yuttuk. Karşık komşunun kızı zaafirre olmuş, hastaneye kaldırdılar fıkara. Hanıf'ın bahçeden odun taşıırken düşmüş, ayağı davul gibi önünde, yatıyor, zaten hastalıklı kadim. Geceleri mezarı köpekler fırdönüyor evin etrafında, iki tavuğumuz kalmıştı, dün gece de onları parçalamışlar. Çakallar altı ayhık be-beler gibi uluyor, allah, uluyor. Bu kıs fi-lân değil, bir çeşit Fasizm alimallah!.. Eli kulağında, korkarım, yakındır, bozkurtlar inecek üstümüze...

Can YÜCEL

TÜRKİYE'YE KURULAN TUZAK...

Hüseyin BAS

Türkiye bugün ne yandan bakılırsa bakılsın, büyük bir hızla açılması önemli sarsıntılara yol açacak dar boğazlara doğru sürüklenmektedir.

Demirel'in her şeyi dehşet verici bir biçimde basite indirgeyen, yüzeyde gören çarıkçı erkânı harp iyimserliği bir tarafa bırakılırsa, Türkiye'nin temel sorunlarına ciddi olarak eğilenler, genel durumunu, giderek iç ve dış ekonomik ve politik konjonktürün ölümlü bir biçimde dibe kaydığını teslim etmektedirler.

1960 ertesi, önce İnönü yönetiminin, daha sonra da AP'nin, batılı müttefiklerimizin izinde ve herhalde Amerikalı büyük dostumuzun icazeti ölçüsünde kör topal uygulamaya çalıştığı doğruya, Kıbrıs hezimetinin uyarıcı şokuyla da üçüncü dünyaya açılması politikası, bugün icazetin geri alınması nedeniyle yerinde saymakta, tersyüz geriye dönmeğe hazırlanmaktadır.

Ortadoğu'daki son gelişmelerle Amerikan emperyalizmi aleyhine bozulan dengenin ortaya çıkardığı yeni konjonktürün doğrultusunda alınan tedbirler dizisinde, Türkiye'nin de yeni sorumluluklar yüklenmeğe hazırlanması, DP devrinin uyanan Arap dünyasına karşı Amerikan emperyalizmi safında yer alan sorumsuz, kişilikten yoksun ve hele ulusal çıkarlarımızla hiçbir şekilde bağdaşmayan dış politikasına dönüşün belirtisi olarak görülmektedir.

Amerika'ya bağlanmış geri zekâh ve ilkel bir komprador burjuvazinin Atatürk'ün gerçekçi ve kişiliği olan dış politikası çizgisine gelebileceği hayaline kapılmış olanlar, bu gafletlerinin diyetini, kuşku yok, en pahalı biçimde ödeyeceklerdir. Bugün bile bunca acı deneyden sonra Türkiye'nin gerçek kurtuluşunu Demirel'in maslahatçı iyimserliğinde yada İnönü'nün alabildiğine eyyamcı, kaypak politikasında görenlerin sayıları ürkütücüdür. Ama bunlar da önümüzdeki güç dönemde, eğer tepeden turnağa sınıfsal çıkar ortığı, yada partilere bağlılığı spor kulüpleri-ne bağlılıkla eş değerde tutan şizofren takımından değillerse, epeyden düşümlüğe dönecekler, Demirel'in de, İsmet Paşa'nın da son irdelemede geri zekâh, ilkel komprador burjuvazi — derebeylik kalıntısı toprak ağaları yürüncesinde birer hizmet yarışçısından öte bir şey olmadıklarını anlayacaklardır.

Vietnam kasabının arabasını ateşe veren gençlere, sanki Honcho'nun marifetleri pek kanunî imiş gibi, kanun yolunu gösteren, Demirel ile birlikte NATO'ya aşk ilan eden İsmet Paşa'nın ortanın solundan, eski ve köklü egraf partisinin örümcek kafalı kodamanlarının dış gıcırtağı bahasına medet uman kuşak, Türkiye tarihine şüphe yok ki «yitirilmiş kuşak» olarak geçecektir. Ama bu kuşak, tarihsel gelişimin zorunlu, kaçınılmaz, acımasız çelişkisinde direnecek, tıpkı büyük emekçi ve köylü yığınları gi-

bi, her ırkılığın, her yanılmanın, her kıpırdanışın dinamiğinde yapısal bir biçimde bağlı oldukları бүтüne, gerçek ve tek kurtuluş yoluna, sosyalist düşünce ve eylem yoluna yönelecektir.

İleriki dönemlerde Türkiye'nin bugünkü durumuna eğilenler, bugünkü durumun 1960 öncesine kıyasla Türkiye için çok daha vahim olduğunu saptamakta birleşeceklerdir. Ahnyazısını komprador burjuvazi — Amerikan sermayesi, dolayısıyla da Amerikan koruyuculuğuna bağlayan bir ülkenin dış politikada bağımsız bir politika izlemesi imkânı olmadığına göre, kaderini koruyucusunun ellerine terketmesi son derece doğal bir zorunluluktur. Öte yandan, koruyucunun bugünkü dünya politik konjonktüründe talan eyleminin gün geçtikçe güçleşmesi dolayısıyla işlerinin kötü gitmesi, ahnyazısını ona bağlayan ülkelerin de işlerinin güçleşmesi demektir. Geri kalmış hiçbir ülkenin Amerikancı yoldan kalkınması mümkün olmadığına göre, bu andan itibaren bu tür yönetimler bir ikilem ölümlüdür. Ya haminin yörüngesinden kurtarıp içte ve dışta bağımsız, sosyalizme yönelen bir politikanın yolunu tutacak yada hamiye daha da sıkı sarılarak ahnyazısını haminin ahnyazısına bağlayacaktır. İkilemin birinci şakı bir yapı meselesidir, bu yönde bir çözüm emekçi sınıflarının tarihsel niteliğinde mevcuttur. Bunun dışındaki girişimler, vakit kazanma ve uyutma düzenleridir. Oysa, bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de burjuva özentisi komprador takımının vakit kazanma ve uyutma düzenleri, sosyalist örgütlerin vurucu gücü karşısında bugün artık geçerli olmaktan çıkmıştır. Bu yüzden geri zekâh ilkel burjuvazi hamiye daha da sıkı sarılarak emekçi öz kardeşleriyle paylaşıp o hiç tatmadığı gerçek insanın mutluluğunun yüksek düzeylerine ulaşmaktansa, haset, kör ve nâkes bencilliğin uçurumuna yuvarlanmayı yeğlemektedir.

Şimdi 1969'da Türkiye ve dünya perspektifleri açısından bugünkü yönetimin hamiye olan ilişkilerine bir göz atmakta yarar vardır.

Paris'teki Vietnam'la ilgili görüşmelerin uzayıp gitmesini masanın şekline bağlayanlar feci şekilde yanılmaktadırlar. Vietnam'ın yürekli savaşçıları karşısında perişan olan Amerikan emperyalizmi şimdi savaş alanında elde edemediklerinin peşindedir Paris'te... Vietnam sahnesinde savaş bitmeden Paris'te barışın perdesi açılmıştır gerçi, ama barışın bugün en az önce kadar arslanın ağzında olduğunu Vietnam'lılar bilmektedirler. Ve Vientkong'un yürekli savaşçıları, kuzeyli vefakâr kardeşleriyle birlikte savaş alanında olduğu gibi barış masasında da Amerikan emperyalizminin oyunlarına başarıyla karşı koyacaklar ve dünyanın en güçlü emperyalist gücünü orada da dize getireceklerdir.

Johnson yönetimin son savunma bakanı Clif-ford, giderayak, Nixon'a Amerika'nın uzakdoğudaki pozisyonlarını terketmemesini öğütlemiştir. Nixon ve yanındaki para babalarının bu konuda gideni aratmayacaklarından kimsenin kuşkusu yok. Ama yine herkes teslim etmektedir ki, talan işi uzakdoğuda tıpkı dünyanın öteki talan bölgelerinde olduğu gibi eskiye kıyasla daha güç, hele daha risklidir.

Ortadoğu'da durum güneydoğu Asya'dan daha parlak değildir. İsrail'in saldırgan politikası, yüzeydeki başarılarına rağmen, Akdeniz'de de dengeyi sosyalist ülkeler, özellikle Sovyetler Birliği lehine bozmaktan öte işe yaramamıştır. Kıbrıs'ta önümüze çıkan, İsrail saldırılarında saldırgana destek, Akdeniz bölgesi halklarının kurtuluş savaşlarına köstek olan, ulusal bağımsız hareketlerini önleyen, her güttüğü yerde nefretle karşılanan Altıncı Filo bugün artık Akdeniz'de eski cakasıyla dolaymamaktadır ve Washington bu kez NATO aracılığıyla Akdeniz bölgesinde, NATO paravanasıyla askeri güç ve üsleri artırmak yolumdadır. Türkiye, bu çok güçlüde yer almaya davet edilmiştir. Şimdi Türkiye Ortadoğu'da Amerikan emperyalizmine karşı kurtuluş savaşını veren Arap uluslarını ezmede kullanılacak vurucu NATO gücünde, Kıbrıs'ta yolunu kesen Altıncı Filo ile omuz omuza yer alacaktır. Bu ahnyazısını tam olarak hamiye bağlama döneminin başlangıcıdır. Bu, NATO'ya daha sıkı sarılmak, topraklarımızı yabancı üslere daha fazla açmak, Kıbrıs'ta, petrol bölgeleri çıkarlarını korumakta vurucu platform olarak emperyalizme terketmek, ulusal ekonomimizi daha fazla yabancı sermayeye bağlamanın karanlık belirtisidir.

kur mu bu?

NATO'da kahrırsak olur. Vietnam kasabına agreman, gılt verir, bir avuç Vietnam savaşçıları önünde kaybettığı savaş üzerine kurmaylarımıza konferans verecek cüreti göstermesine izin verirek olur. Burnunun ucunu görmekten aciz, ikinci bir Münih ihaneti içindeki bir komprador burjuvazi ile CIA'nın, takunyacı takımı ile turancılığı yanyana getirerek faşist komandoları sosyalist gelişmelere karşı silah olarak kullanma planları karşısında tedbir almazsak, olur. Sosyalistler saflarını sıkılaştır-maz, halkımızın gözünü açacak, onlara gerçekleri anlatacak etkin araçları bulmazsa, olur. Bugünden direnmezsek, yarın direnecek gücü ve fırsatı bulacağımız şüphelidir. Türkiye'nin tüm emekçileri, zinde, ilerici güçleri, gençliği, dar boğazlara sürüklendiğimiz şu günlerde her zamankinden uyanık ve tetikte olmak zorundadır. Bu tarihsel bir yüküm, sorumluluktur.

SABİHA SERTEL'İN ANILARI

CHP'NİN FAŞİ

III

Başta Nazım Hikmet, Sabahaddin Ali ve Sabiha Serter olmak üzere, zamanın bütün kesimli Ay Dergisi polisleri ağır baskılarına maruz kalmıştır. Matbaanın karşısındaki gazetelerin, içeriye polis ajanları sokulmaya başlanmıştır. Bu durum, derginin emniyet Zekeriyâ Serter'e sol yazarların Resimli Ay'dan çıkartılması için baskı yapan ortaklar dergiyi kapattırmışlardır. Zekeriyâ Serter daha sonra yine ortak olarak Son Posta'da Sabiha Serter'in bu gazetede yazmasını önlemişlerdir. Bu sırada Sabiha Serter markasıyla mücadelesini sürdürmüştür. Ancak Son Posta'da da bir süre sonra anlaşmazlık çıkması zetesini devralarak onu demokrasi ve bağimsızlık mücadelesinin bayrağı haline getirdiği gibi yazılar yazabilmektedir:

Tan'da röportajlarım, makalelerim çıkıyordu. Bir gün telefonla İçişleri Bakanı Şükrü Kaya'dan bir davet aldım. Telefon eden yaveri, Şükrü Kaya'nın ertesi gün saat 2'de beni Pera Palas Otelinde bekleyeceğini, benimle görüşmek istediğini bildirmişti.

Ertesi gün, o saatte Pera Palas Oteline gittim, Şükrü Kaya salonu büro haline getirmişti. Kendisi büyük salonun bir köşesinde, mükemmel bir yazı masasının önünde oturuyordu. Salonun her tarafına masalar dizilmişti. Ben bakanın yanına yaklaşıncaya yerinden kalktı.

— Buyurun oturun, dedi. Masasının üzerinde Voix Europeenne dergileri yatıyordu. Masa üzerinde yatan dergileri gösterdi.

— Bunlar nedir? dedi.
— Ne olduğu üzerinde yazıyor.
— Sen bu dergiyi yazı yazmışsın.
Şükrü Kaya, sanki eskiden beri dostmuşuz gibi bana «esens» diyordu.
— Evet, yazdım. Bir müddet önce Paris'te çıkan bu dergiden mektup almıştım. Benden bazı makaleler istiyorlardı. Yazmakta hiçbir mahzur görmedim.

— Sen bu derginin bir komünist dergisi olduğunu bilmiyor musun?
— Hayır bilmiyorum, bilsem de yazarm. Eğer yazdığım yazılarda bir suç varsa, bunun hesabını savcılık benden sorar. Siz İçişleri bakanısınız, soru hakimi değilsiniz.

— Ben sorarım, toprak kanununu tenkid ediyorsun. Hem de bir yabancı memlekette, bir komünist dergisinde.
O zamanlar Şükrü Kaya'nın hazırladığı toprak kanunu tasarısı meclise gelmişti. Ben bu kanunun iyi taraflarını belirttiğim gibi, eksik taraflarını da yazmıştım. Bu, Şükrü Kaya'nın hoşuna gitmemiş...

Cevap verdim:
— Yabancı memleketlerde çıkan gazetelere, dergilere yazı yazılamaz, diye kanunlarda bir madde yoktur. Hem ben dün akşam İş Bankası Müdürü Mümmer Eris'in garden partisine davetliydim. Bütün gazetecilerle beraber... Celal Bayar benimle tanışmak istemiş, geldi. Bana Voix Europeenne'de yazdığım yazıları beğendiğini söyledi. Başbakanımız beğenir de, siz ne diye beni suçlarsınız?

Şükrü Kaya çok laubali konuşan bir adamdı.

— Bana bak, Celal Bayar bu derginin ne dergisi olduğunu bilmez. Bu fikirleri bırak, senin polis müdürlüğündeki dosyaların tavana ulaştı. Sen memleketin kıymetli bir yazarısın... Se-

ni mebus yaparız. Fikirlerinden daha iyi faydalanırız, dedi.

Ben hemen ayağa kalktım.
— Bana inançlarımı mebuslukla değişmemi mi teklif ediyorsunuz? Teşekkür ederim. Allahasmarladık.

Hemen kolundan tuttu, oturttu.
— Kızma, ben seni sevdiğim için doğru yola getirmeğe çalışıyorum. Neden o çıkardığınız Projektör Dergisi? Senin yazı yüzünden dergiyi toplattım. Bu komünizm propagandası değil de nedir? Bu dergide daha birçok ıpsız saçsöz yazılar var. Ben bu gibi yazılardan korkmam. Senin yazılarından korkarım. Sen hem işçi kadınları tahrik ediyorsun, hem de mebus bayanları vazifelerini yapmamakla suçlandırıyorsun. İşte halk bu yazıya kulak asar. Onun için toplattım.

— Demokrasiyi de rafa koydunuz...

— Söylediklerimi iyi düşün... Bir gün, Şükrü Kaya demişti, dersin... Ben de Fransa'da olurken sosyalist olmuştum. Memlekete gelince, bunun geçer akçe olmadığını gördüm. Memlekete daha faydalı alanlarda hizmet ettim.

Şükrü Kaya'nın faydalı alanlar dediği şey, mebusluğu ve vekillik idi. Bana da bu oportünizmi öğüt veriyordu. Cevap verdim:

— Siz inançlarınızdan vazgeçmiş olabilirsiniz. Ben gerçek demokrasinin sağlanmasını istiyorum. Bugün memlekette sosyalizm için şartlar olgunlaşmış değildir. Tehlike solda değil, sağdadır. Siz sağa göz yumuyor, sola vuruyorsunuz. Memlekette milliyetçilik perdesi altında ırkçılık, nazizm propagandaları yapıldığını neden görmüyorsunuz?

— Bunlar bir avuç insandır. Yürüttükleri dava bu memlekette geçmez. Ben onlardan korkmam, sizden korkarım. Bir ikinci dünya harbi olursa Atatürk bu harbe girmeyecektir. Faşizme yol vermeyecektir, tarafsız kalacaktır. Biz doğudan gelecek tehlikeye karşı uyanık durmak istiyoruz.

Şükrü Kaya rahattı. İkinci Dünya Harbi açıldı. İlk zamanlar Türkiye tarafsız kaldı, fakat Alman orduları Stalingrat önlerine dayandığı günlerde Emin Erkelet Paşalar, Kafkaslara geçmek, Almanlara yardım etmek için sınırda beklediler. Eğer Stalingrat'ta Alman orduları Sovyet birlikleri tarafından durdurulmamış olsaydı, Türkiye harbe girmiş olacaktı. Fakat Şükrü Kaya memleketteki ırkçı faşist akımlardan korkmuyordu.

Atatürk'ün ölümünden sonra İsmet İnönü cumhurbaşkanlığına getirildi. İsmet İnönü, tek parti, tek şef sistemi-

nin en şiddetli yürütücüsü oldu. Herici fikirlere, bu fikirlerin tartışılmasına dahi göz yumulmadı. Zaten Atatürk devrinde dahi, şiddet tedbirleri en ziyade İnönü tarafından yürütülmüştü. İsmet Paşa iktidara geldikten sonra, Halk Partisi içindeki bürokrat grup kuvvetlendi. Cemiyetler Kanunu ile teşkilatlanma hürriyeti hemen de yokedildi. Teşkilatlar kontrol altına alındı. Basın şiddetli bir baskı altına girdi. Kanunlarda yapılan değişikliklerle 1924 Anayasası'nın sağladığı nisbi hürriyetler dahi yokedildi. Sözlere karşı baskı artırıldı. Herici, sol dergiler kapatıldı.

1939 yılının ilkbaharı. Hitler, emperyalistlerden gördüğü yardımla isteklerini artırıyor, Polonya'ya saldırmağa hazırlanıyor.

Ben bu günlerde Tan'da yazdığım yazılarda Münih Anlaşması ile barışın pamuk ipliğine bağlandığını, faşistlere yapılan fedakarlıkların barışı kurtarmıyacağını, aksine Hitler'in harpçi emellerini körüklediğini iddia ediyordum. Bir taraftan da memlekette gittikçe yayılmakta olan ırkçığa, «Yeni Nizam» propagandalarına karşı savışıyordum. Bu yazılar, faşist basında hücumlara uğruyor. Hitler Almanyası, bu sarsıntılı durum içinde Türkiye'yi kendi cephesine çekmek çabasında. Politika çevrelerinde olduğu gibi, ırkçılar ve Pan-Türkistler arasında da gizli çalışmalar yapıyor. Bir taraftan Birinci Dünya Harbi'nde Alman ordusu ile silah arkadaşlığı yapmış bazı generalleri elde etmeye çalışıyor, bir taraftan da komünizme, Sovyetler Birliği'ne karşı bir politika yürüten Pan-Türkistleri gizliden gizliye teşkilatlandırıyorlar.

İkinci Dünya Harbi'nin arifesinde, Atatürk zamanında kökü kazınmış olan bu akımın tekrar başkaldırması, rastgele bir olay değildi. İkinci bir dünya harbini hazırlayan Hitler Almanyası, Türkiye'yi kendi cephesine çekmek için bunlardan faydalanmak amacını güttü. Göbbels'in yardımıyla Turan Cemiyeti kuruldu. Bu cemiyet, Türkçülük akımını kuvvetlendirmek için politik çalışmalara başladı. Bu fikirleri yayan ırklı ufaklı dergiler meydana sahındı. Bazı günlük gazetelerde, Cumhuriyet, Tasvirî Efkâr ve diğerlerinde bazı yazarlar bu fikirleri savunmaya başladılar. Turancılara başkanlık eden Nihal Adısı, Hitler gibi almına perçem düşürüyor, evinin bahçesinde, Gandhi gibi beyaz don, gömlekle gezerek müritlerine vazier veriyordu.

İşte bu herici duruma karşı Tan Gazetesi'nde bir kampanya açtık. ırkçılarla yaptığımız tartışmalar yüzünden

defalarla mahkemelere düştüm. Çeşitli hakaretlere uğradım.

Yeni Sabah Gazetesi'nde Hüseyin Cahit Yalçın, hâlâ batı emperyalistleriyle faşist Almanya'nın uzlaşmasını, harbin Sovyetler'e çevrilmesini savunuyor, Sovyet - Alman Anlaşması'nı tenkid ediyordu. Birinci Dünya Harbi içinde Almanya ile yaptığı vagon ticaretinden yüzbinlerce lira vuran Hüseyin Cahit Yalçın, faşist rejimin değişmesini istemiyor, Almanya'ya karşı yumuşak dil kullandığı için Chamberlain'i övüyordu.

Fransa tamamiyle faşistlerin istilası altına girmişti. Askeri yazarların bir çoğu, ırkçılar, faşistler, artık batı demokrasilerinin yıkılığını, Al-

manya'nın harp gücü karşısında yenilmeğe mahkûm olduklarını yazıyorlardı. Yeni nizam içinde küçük milletlerin bağımsız yaşamak hakkı olmadığını, büyük milletlerin küçükleri yutmasının tarihi bir zaruret olduğunu iddia ediyorlardı.

Cumhuriyet Gazetesi'nde Peyami Safa, etrafına topladığı müritleriyle beraber nazım lehine, Pan-Türkizm lehine bir kampanya açmıştı. Tasvirî Efkâr Gazetesi'nde Ziyaeddin Ebuzziya, Alman emperyalizmini bir milliyetçilik ideali olarak gösteriyordu.

Bu akımı, Almanya ile ekonomik bağı olan ticaret burjuvazisi, Halk

İZMi...

İzici yazarlarının toplandığı edan dergiye girip çıkımlar arını örkülmüştür. İlk önce unda muvaffak olamayınca ayınlamış, ancak ortakları eserleri Türkçeye çevirerek tertipler bu defa Tan Gazetesi. Artık Sabiha Sertel

ADOLF HITLER
— Türkiye'nin sözümona dostu —

● CHP faşizminin temsilcisi Başkan Saraçoğlu, Hitler faşizminin temsilcisi Von Papen ile bir ziyafette

Partisi içindeki bazı ağalar, gericiler bazı küçük burjuva aydınları destekliyordu. Daha kötüsü mecliste, kabine içinde dahi müttefikleri vardı.

Hitler Almanyası'nın Balkanlar'a imayeceğini iddia edenler, 1941 Nisan'ında gözlerini ovuşturarak uykularından uyandılar. Bu tarihte faşist ordular, Yugoslavya'ya saldırdı ve işgal etti. Daha sonraları Alman orduları, paralılarla Afrika sahillerine asker indirdiler. Bu haberlerin hükümet çevrelerinde, Alman tarafı burjuvazi arasında tepkisi büyüktü.

18 Haziran 1941'de Ankara'da, Türkiye - Almanya arasında bir anlaşma imzalandı. Anlaşmayı, Alman Reich'i adına Ankara Büyükelçisi F. Von Papen, Türkiye adına İsmet İnönü

Alman dostluğu uğruna Türkiye'de faşist dikta kuran İnönü ve Saraçoğlu

nü ve dışişleri bakanı Şükrü Saraçoğlu imzaladılar. Bu anlaşma ile Türkiye, İngiltere ile ittifakı baki kalmak şartıyla, artık tarafsızlık ve harp dışı kalma durumundan çıkıyor, Almanya ile karşılıklı, birbirlerinin menfaatlerine hizmet etmeyi taahhüt ediyorlardı. Bu anlaşmadan sonra, Hitler Almanyası'nın davetiyle bir çok gazeteciler Almanyaya aktılar. Memlekette Alman dostluğu propagandaları gelişti. Anlaşma 20 Haziran 1941'de meclise getirildi. Saraçoğlu bu anlaşmanın süratle konuşulmasını istedi. Ve verdiği bahatta «Dostluğımıza vaktiyle verilmiş olan sözleri tutmak için, asıl şart

olarak sürdüğümüz bu kaydı kabul etmek suretiyle, hepimize Alman - Türk dostluğu esasında çalışmak imkanı vermiş olan Alman devlet adamlarına huzurunuzda teşekkür etmeyi bir vazife bilirim,» dedi. Anlaşma mecliste ittifakla kabul edildi.

Bu anlaşmanın iç politikada etkisi de çok acıklı oldu. 21 Haziran 1941'de sıkıyönetim tekrar uzatıldı. Basın daha sıkı bir baskı altına alındı. Basın Yayın Genel Müdürlüğü, her yeni meselenin nasıl yorumlanacağı hakkında gazetelere bilgi veriyor, bunun dışına çıkan gazeteler kapatılıyordu. Faşist İtalya'nın ceza kanunundan maddeler tercüme edilip kanunlaştırılıyor, Alman polis kanunu kopya ediliyordu. Sözlara, komünistlere karşı olan polis baskısı artırılıyor, en önemsiz sebeplerle tevkifler yapıyordu. Anti - demokratik kanunların çıkarılması, anayasanın rafa konması en kuvvetli şekilde bu devrede başlamıştı. Atatürk zamanındaki hürriyetsizliği arar olmuştuk. İnönü, tek parti, tek şef sistemini bütün şiddetiyle yürürlüğe geçirmişti.

Yazı yazmak güçleşmişti. Sosyal konulara dokunamazdım. Dış politika konularını konuşamazdım. Tan'da yazdığım yazılarda faşizmin niteliğini açıklamaya devam ettim. Bu yazılar ırkçı dergiler tarafından tekrar hücum uğradı. ırkçılık propagandaları halk arasında da hoş karşılanmıyordu. Bunların savundukları «Bir Türk'ün yedi göbeğine kadar Türk kanı taşınması» iddiası, yalnız ilericileri, solları değil, sağduyusu olan herkesi tedirgin ediyordu. Tan'daki yazılar geniş kitleler tarafından memnuniyetle karşılandı. Hergün okuyuculardan aldığım mektuplar beni tesvik ediyordu.

Fakat faşistlerin polise verdiği jurnaller etkisini göstermişti. Polis arkandan ayırtmıyordu. Vapurda, takside, yolda hep bir yaverle beraber geziyordum. Birinci Şube, adamların Tan Gazetesi'nin içine muhabir, müsahhib ve diğer adlarla sokuyor, gazeteyi devamlı bir kontrol altında tutuyordu. Hatta evin içine bile adamların sokmuştu.

İstanbul'da Tan Gazetesi'yle aynı zamanda Ankara'da yayınlanan Yurt ve Dünya, Adımlar dergileri de ırkçılara, faşistlere karşı savagıyordu. Hıfzı Oğuz Bekata ile Samet Ağaoğlu'nun çıkardıkları Anadolu'cu eğilimli Çığır Dergisi'nde yukarıda adı geçen dergi sahiplerine karşı şiddetli hücumlara geçtiler. Yurt ve Dünya, Adımlar der-

gileri kapanmak zorunda kaldılar. Bu olayı, dergi kurucularından Pertev N. Boratav şöyle anlattı: «O sırada Maarif vekili olan Hasan Ali Yücel Yurt ve Dünya'nın sahibi olarak beni, Adımlar'ın sahibi olarak da Behice Boran'ı makamına çağırdı. Provokasyonlara meydan vermemek, maarif politikasında yapılacak mühim işlerin engellenmesini önlemek için bizden mecmualarımızın kapatılmasını istedi. Bunun sadece bir tavsiyeden ibaret olduğunu belirtti. Biz de kabul ettik. Böylece her iki mecmua kendi kendilerini kapadılar. Meclis kulislerinde de her iki dergiye karşı bir kontrol hazırlığı olduğunu duyuyorduk. Gayretkeş Halk Partisi mebuslarından adolucu grup diye gösterilebilecek kimseler, Resat Şemseddin Sirer, Şevket Rasit Hatipoğlu etrafında toplanmışlar ve hazırlıklara girişmişlerdi; Aleylimizde en çok yaygara yapanlardan biri Fahri Ecevit idi. (Şimdiki CHP'nin Ortanın Solu akımını yürüten Bülent Ecevit'in babası.)»

Tan Gazetesi, 1941 senesinin başlarında geçici olarak kapatılmıştı. Ahmet Emin Yalman, devlet adamlarıyla görüşmek Tan'ın açılmasını sağlamak amacıyla Ankara'ya gitmişti: Bir akşam gece yarısı yataklarımızda uyurken telefon çaldı. Ahmet Emin Ankara'dan telefon ediyordu. Zekeriya ile uzun uzun konuştular, Ahmet Emin, Tan Gazetesi'nin açılmasını sağladığını, ancak bunun bir garta bağ olduğunu söylüyordu. Şart da şu: Sabiha Hanım Tan'a yazı yazmıyacak...

Gazetenin açılmasını sağlamak için Zekeriya bu şartı hemen kabul etti. Şükrü Kaya'nın bana karşı olan düşüncelerini biliyordum. Fakat beni yazı yazmaktan menetmek için hangi sebeplere dayanıyordu?

Ahmet Emin Ankara'dan döndü. Odamda çalışıyordum. Yanıma geldi:

— Sizin için Şükrü Kaya ile uzun boylu tartıştım. Fakat o, dış politika yazılarının ağır bir üslupla yazıldığını söylüyor. Faşizme, Almanyaya çatmamız hoşlarına gitmiyor. «Biz Almanyaya ile bir anlaşma yaptık. Bu sırada Almanyaya çatmak doğru olmaz. Biz İngiltere ile müttefikiz. Sabiha Hanım, İngilizlerin emperyalist politikasını sert bir lisanla tenkit ediyor. Sovyet emper-

yalizmini savunuyor. Bu sebeple bir müddet yazmaması daha doğru olur» diyor. Biz de Tan'ı kurtarmak için sizi feda ettik, dedi.

— İyi yapmışsınız, dedim. Şüphesiz ki, Tan'ın mutlaka çıkması lazımdır...

İkinci Dünya Harbi beşinci yılına basmıştı. Sovyet orduları itilaf altında olan şehirleri ele geçirmek için savagıyordu. Sovyet hücumları karşısında Alman mukavemeti kırılıyor. İkinci cephe işgal altında olan memleketlerde milli mukavemet hareketlerini geliştiriyor. Bu faşist Almanyaya'yı destekleme politikası, harbin tamamıyla Almanyaya aleyhine döndüğü günlerde dahi devam ediyordu. Sovyet ordularının Romanya'yı faşist istilasından kurtarmak için savagı o günlerde Ulus başyazarı Fahri Rıfkı Atay, Alman faşistlerinin Almanyadan çekilmesini istiyordu. Faşist Almanyaya'yı savunma kayguları o kadar ileriye gitmişti ki, idareciler, Sovyet zaferlerini, müttefik orduların Avrupa'da ilerleyişini hiç hesaba katmıyor, yeniden Almanyaya yardım için ellerinden geleni yapıyorlardı. Bu sırada harp malzemesi imaline yararlı maddelerin, özellikle kromun Almanyaya verilmesi, İngiltere ve Amerika'da, Sovyetler Birliği'nde büyük tepkiler yapıyordu. Saraçoğlu Hükümetinin faşist Almanyaya'ya yaptığı yardım, yalnız krom ve diğer harp malzemesi imaline yararlı maddeleri vermekle kalmadı. 1944'te harp artık tamamıyla Almanyaya'nın aleyhine döndüğü bir devirde dışişleri bakanlığının emriyle, Alman gemileri boğazdan geçirildi. Olay, bütün dünya basınında şiddetle tenkit edildi. İşte Tan Gazetesi, harp yıllarında faşizme, emperyalizme, Türkiye'yi faşist Almanyaya ile beraber harbe sürüklemek isteyen akımlara karşı savagı için, hükümet çevreleri tarafından durmadan cezalandırıldı. Fakat bu savagı ne kadar haklı olduğunu zaman isbat etti.

Gelecek Hafta

CHP, AMERİKAYA
NASIL YANAŞTI ?

Hapishaneden mektup var...

Tutuklu gençlik liderleri yazıyor

26 aralık günü Oya Sencer'in tezinin reddedilmesini protesto eden öğrenciler «demokratik üniversite» sloganlarıyla rektörlük binasına geldiler. Öğretim üyeleriyle bir süredir ortaya attıkları bu slogan çerçevesinde tartışma istiyceklerdi. Ama öğretim üyeleri rektörlük binasında yapmakta oldukları toplantıyı bırakıp, binayı terk ettiler. Öğrencilerle tartışacak hiçbir sorun yoktu kendilerine göre. Çünkü, öğretim üyelerinden çoğuna ülkesel sorunları, üniversite içi sorunları ele alan öğrencilerin söyledikleri sözler birşey anlatmıyordu. Onlar, özel okullardan, özel müşavirliklerden alacakları paralarına Avrupa'ya yapacakları seyahatlerin hesapları içindeydiler. Kitaplarına bölünler aktararak başlayan yabancı etkisi, üniversitede daha ilerlere hattâ bazılarının CIA ajanı olarak suçlanmasına kadar gitmekteydi.

Rektörlüğü terkeden öğretim üyeleri Fen fakültesinde yaptıkları toplantıda, aldıkları kararın sonucunu düşünmeden üniversiteyi kapatma kararı verdiler. Bu kararın verilmesi sırasında

üniversite polise terkedilmeden öğrenciler rektörlüğü boşalttılar.

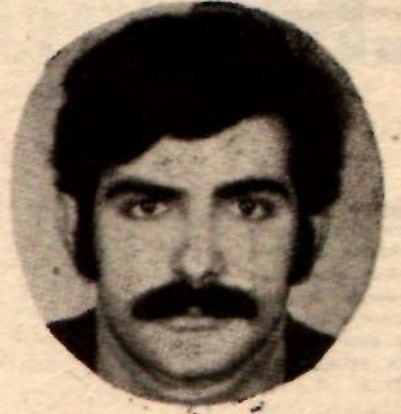
27 aralık günü üniversite önünde binlerce öğrenci birikirken, polis üniversite önünde şiddet tedbirleri aldı. Daha sonra aşağıda kendilerinin de ortaya koyacağı gibi bir kısım öğrenci liderleri sivil polisler tarafından öğrenciler arasından alındı. Bu tahrikler devrin, ci öğrenciler tarafından çatışmaya döndürülmeden engellendi. Ve A.P. iktidarının özlediği ortam geri bırakıldı.

Bu olaylar arasında polis tarafından götürülen altı gençlik lideri ise 40 gündür Sultanahmet Cezaevinde tutuklu durumda. Bu çirkın ve oyunlarla dolu uygulama karşısında dirençleri bir kat daha artan genç devrimci kardeşlerimiz olayları ve oynanan oyunları dergimize gönderdikleri mektupla anlattılar.

● MASIS KÜRKÇÜĞİL — Sabah erken arkadaşlarla durumu tartışıp üniversite önüne gittik. Amacımız, öğrencilere olayın gerçek yüzünü anlatmak ve gereğinde birbirimizle irtibatla bir

CELAL DOĞAN

MASIS KÜRKÇÜĞİL

OÇAL OKAY

Okunak şerefi de var...
Kurtuluş kişisel değildir. Kurtuluş
ulusca kavrayışımızdır. Ya da, buradan
ayrılmaz, Mazlum Anadolu halkı
ma değin savaşa devam edeceğin
phesi var?
Yasamın tüm üniversite cemiyeti!
Yasamın mazlum Anadolu halkları!

Hapishaneden gelen mektup

hazır kuvvet kurabilmektir herhangi bir olayda... Toplum polisleri, bir asker disiplini içinde duvarların etrafında dolarken oldukça tedirgindiler. Çıkabilecek bir olayda binlerce öğrencinin karşısında tutunamayacaklarını biliyorlardı. Ne var ki, biz de dünya gibi oyuna gelmeyecektik.

Saat 10 civarında Sahaflar'ın tuvaletinin önünde dört kişi birden beni yakapaça aldı. «Masis Bey, müdüriyete kadar gelir misiniz? Müdür bey biraz konuşmak istiyor.» Âdetleridir, hep biraz konuşurlardı. Neden biraz çağırıldığımı kestiremeden bir temmuz gecesi

kaçarak kurtulabildiğim siyah Chevrolet'e atladık gittik. Merdivenlerden inmandık, odalara girip çıktık. Daha yetkili kimse çıkmıyordu. Herkes birbirine aktarıyordu beni. Müdüriyete ilk kez geldiğimden kimseyi tanımıyor, ne yapacağımı bilmiyordum. Damgalı «Bugün», «Son Havadis» gazetelerinin ortasında bomboş oturan cansız yazıcılar... Bol olan komiserlerden biri geldiğinden beni hemen suçlu bulup bağladı bağırıp çağırmaya.

Sorgudan sonra D grubu odasına götürüldüğümde Mehmet M. Başpınar'ı getirdiler. Öpüştük. Onu da kız arkadaşım

Güveyini seçen gelin

Sayın İnönü ötedenberi şahı olduğu ortadan gösterip sağ vurma tekniğini geçen hafta yeni bir örneğini verdi. İki yana da düşman olmayacağı dedi. Rusya ve Amerika her ne olursa olsun savaşa tutuşmamaya kararlıdır, onun için boşuna kendi kendimize gelin güvey olmayalım, oturalım oturduğumuz yerde dedi. Hemen ardından da, «Natodan çıkmıyacağız» diye eklemeyi unuttu. Kamusuna demek diye verdiği bilmeceyi tek belirli anahtarı Natodan çıkmama ilkesidir, ve Sayın İnönü, yine, büyük bir özenle ve ustalıkla hazırladığı laf yığını altında sözlerinin büyüğü anahtarını gizlemeyi becermiştir.

Nato, sözde Sovyet saldırısına karşı bir savunma ittifakıdır, Türkiye böyle bir saldırıdan korktuğu için Nato üyesidir deniliyordu şimdiye kadar. Sayın İnönü Rusya'nın saldırıya geçmesini, saldırıya da Amerika'nın Rusya'yla kapışmayı göze almayacağını - nereden öğrendiyse - şimdi bize bildirdiğine göre, hâlâ Natoda kalacak diye tutturmak neden? Rusya ile Amerika'yı kapışmaktan alakoyan nükleer dengeli sürdürülmesiye eğer, biz diyoruz ki, Amerika'nın nükleer rampası olmak Türkiye'ye düşmez, bu bir. Günün birinde Amerika ile Rusya bal gibi kapışabilirler - hattâ, kapışmaları gerekecektir - o zaman Türkiye

ye Nato üyesi olması yüzünden ister istemez saldırıya hedef olacaktır, ve Türkiye'yi bu duruma sokan ve bu durumda tutan Amerika ile onun burdaki kimi yeni - yetme, kimi kaşarlanmış işbirlikçileridir. Biz bir kere bunun için Amerika'ya «düşmanınız, Amerika'ya düşman olmamaya başlamamız için ilk şart Natodan çıkmamızdır, yani o katmerli belayı başımızdan atmamızdır. Sayın İnönü Amerika'ya düşman olmayalım demeden önce, doğru çıkıp çıkmayacağı hiç de belli olmayan bir varsayuma dayanarak Türkiye emekçilerinin canını, mahm, çoluğunu çocuğunu, geleceğini daha nice yıllar nükleer topun ağzında tutma hakkını nereden alıyor, onu söylemektir.

Sonra ne var, Nato Türkiye'nin geleceğini tehlikeye attığı gibi, Türkiye'nin bugününün baş sorumlusu, yani bugünkü işbirlikçi sömürü düzeninin baş koruyucusudur da. Biz bir de bunun için Amerika'ya «düşmanınız, Türkiye Natodan çıkmadıkça, Amerika Türkiye'deki sömürü düzenini topuyla, tüfegiyle, parasıyla, gizli açık ajanlarıyla, uzmanları ve ciyi niyetli elçileriyle, ve teahhütleri ve müteahhitleriyle, ayakta tutmaya devam ettikçe, Amerika'ya düşman olmayalım demek, açık açık, bugünün sömürü düzenine sahip çıkmak demektir. Kaldı

ki Sayın İnönü, «Ne Amerika düşmanlığı, ne Rusya düşmanlığı fakat Nato!» demekle, üstü kapalı bir biçimde Rus düşmanlığını körüklemekten geri durmamaktadır. Ve bunu, son konuşmasında Amerika ile Rusya'nın savaşıma isteksizlikleri üzerine söyledikleri eğer doğruysa, doğrudan doğruya Türkiye'de sömürünün sürdürülmesi adına yapmaktadır. Çünkü sömürü düzeninin adamları bu düzeni her yerde, Sayın İnönü'nün pek ilerici partisinin her kademesinde de, «Sonra Ruslar gelir okur canımıza, ha!» diye savunmaktadır. Türkiye emekçilerinin hayrına, sömürücülerin zararına her türlü eleştiri ve öneri ile hal-kin arasına, hep, «Sonra Ruslar gelir!» teranesiyle gerilmektedir. Türkiye'de Natoyu savunmanın, yani Amerikan dostluğunu haklı göstermenin de tek etkili yolu Rus düşmanlığını körüklemektir. Bunu Anadolu'nun en üste köyündeki muhtar kadar bugün herkes biliyor.

Ha, olabilir ki İnönü, Natoya karşı çıkarsa kendisinin ve Halk Partisinin asla iktidara gelemeyeceğini düşünüyordur belki de. Acaba bunu mu anlatmak istedi? O halde «Natoda kalacağız» sözü, Amerika'nın Türkiye'de egemen olduğunu, Natosuz, yani Amerika'sız, Türkiye'de hiç birşey yapılamayacağını, düzenin de «düzeltilmeyece-

ğinin» bir itirafıdır. Sayın İnönü Amerika'ya da Rusya'ya da düşman olmayalım ama Natoda kalalım demekle, hem burada Amerika'nın borusu öter demekle, hem de o boruyu kendisi ötürmeye talip olmaktadır. Dillere destan gerçekçi «sağ» duyusıyla, soldan ortanın soluna bulabilecek bir Amerikan düşmanlığı çamurundan kendisini ve partisini sıyırmaya bakmaktadır.

Sayın İnönü'nün Natoya bu kadar bağlı kalışının bir nedeni de şu olabilir. Kendisi, gerek yetişmesi, gerek bunca yıllık hayatını uğrunda harekayarak sürdürdüğü inançları gereği, tam bir Nato adamıdır. Natonun temsil ettiği ideoloji ve hayat görüşü İnönü'nün ve partisnin öz ideolojisi ve hayat görüşüdür. Bu bakımdan İnönü Natosuz bir dünyayı düşünemediği gibi, Natosuz bir Türkiye'de bir başına olmasa da, eşitle dostuyla, sevdikleriyle ve değer verdikleriyle rahat edemeyeceğini de biliyor. Ve belki de, bir yerde, Natonun bütün askeri ve siyasi ağırlığıyla Türkiye'de huzur ve nezareti sürdürmesini, inandığı doğrularını, seçtiği çıkarlarını, ve yoluna ömrünü koyduğu Batılı hayat düzeninin vazgeçilmez teminatı sayıyor.

Sayın İnönü'nün bir üçüncü dünya sözü ettiği gündenberi, bakıyorus, köprülerin altından akan su hep aynı

T. AĞAOĞLU

Bozkurt
Nuhoglu ve
Kemal
Bingöllu

dağın yanından zorla almışlar. Tekrar tekrar olay yerinde olmadığını, ama olsaydı protesto hareketine mutlaka katılmış olacağını söylüyordu. Duvar saati 4'ü gösterirken Ocal Okay geldi. Ondan Cihan Alptekin, Bozkurt Nuhoglu ve Kemal Bingöllu'nun de yakalandığını öğrendim. Akşam bastırırken bizi bir kaptıkaçtı ile adliyeye götürdüler. Nöbetçi mahkeme hüviyet tesbitinden sonra, Cihan hariç, beşimin C.M.U.K.'nın 104. maddesine göre tevkifimize, Deniz Gezmis'in giyabi tevkifine karar verdi. Duruma hiçbir anlam veremiyor, tevkif edildiğimize inanamıyorduk. Kelepçeler elimize geçtiğinde bile...

Bu şekilde basit bir oyunla deliğe düşüp olayların dışında kalmak, buradaki tek üzüntümüz. Ama gerekirse yeniden duvarların içini ziyaret ederiz. Bizim gibi ziyaretçiler arttıkça, bilinmelidir ki, devrimci eylem düzeni çatırdamaktadır ve yöneticiler bu çatırtının gışkınlığı içindedir. Güneş herkes için doğar...

● **DENİZ GEZMİŞ** — 27 Aralık günü polis kordonu altındaki üniversite önündeki kalabalığa arkadaşlarımızın omuzlarında «... 28 Nisan'dan bu yana ilk kez üniversiteye polisin sokulması, Senato'nun tarihi ihanetini belgelemiştir. Şu anda bize düşen zincirlerini kırıp üniversitemize girmektedir» dediğinde polis üzerime saldırdı, kaçtım... Bir hafta sonra tutuklu bulunan arkadaşım Celal Doğan'ın evinde bir baskın sonucu yakalandım. Götürüldüğüm Birinci Şube'de ifade vermeyi reddettim. Yakalandığımdan bir saat sonra Sultanahmet Cezaevi'nde idim. Bu hızlı çalışmanın, sadece adliye için değil, memleket kalkınmasında da geçerli olmasını dilerim.

Bu kez yenildik, ama temelli değil, ileride daha bilgili, daha disiplinli, olarak mücadeleimize devam edeceğiz.

● **KEMAL BİNGÖLLÜ** — 26 Aralık günü hasbelkader olay yerinde değildim. Ancak o gün sinemaya gitmemiş olsaydım ve olaya vakıf olsaydım, ben de 12 Haziran'dan beri isteklerimizin birincisini teşkil eden demokratik üniversitenin gerçekleşmesine tamamen zıt olan Oya Sencer Olayı'na protestosunda (tabii ki işgal değildir, arkadaşlarımız da yaptıkları protestoda işgal düşünmemişlerdir. Zira bu kadar somut bir olaydan ötürü bu tür fiili bir durum yaratmayı herhalde istemezdik) bulunacaktım.

27 Aralık sabahı üniversiteye geldiğimde kalabalık öğrenci grubunu kapıları önünde polislerle karşı karşıya görmüştüm, endişemiz bir polis - öğrenci çatışmasına yol açacak bir olayın çıkması idi. Bu sırada siyasi polisin içlerinde benim de bulunduğum beş kişiyi suçlu olarak aradığını öğrendim. Ashnda olay yerinde bulunmadığım için arandığıma ihtimal veremediğimden, rahatlıkla civarda arabasını parketmiş olan Birinci Şube Müdürü Nihat Kaner'in yanına gittim ve aramı aramadığımı sordum. Cevapta, «Sizin durumunuzu bilmiyorum. Ancak öyle

DENİZ GEZMİŞ

istemişler. Müdüriyete kadar yarım saatliğine gidip ifade vermenizi rica edeceğim. Saati mühim değil. Müsait bir saatinizde gidin» dedi. Saat 12.30 civarında Bozkurt Nuhoglu ile beraber gubeye gittik. Memurlar bir gece önceki olaylardan dolayı bilgimize müracaat edeceklerini söyleyerek ifademizi aldılar. Tabii ben olaylara tesadüfen yabancı kaldığımdan sadece «gün kimlerle nerede olduğumu söylemek durumundaydım.

● **CELAL DOĞAN** — 27 Aralık günü Günaydın Gazetesi'nde tesadüfen çekilen bir resim üzerine 28 Aralık günü gazetelerden bazılarında polis tarafından aranmakta olduğumu, hakkımda giyabi tevkif kararı bulunduğunu okudum. Polis tarafından bana herhangi bir tebligat yapılmadığından, serbestçe geziyordum. 31 Aralık günü iki sivil polis beni emniyete davet etti. Ben de «buyurun gidelim» dedim. Siyah bir arabaya binecek müdüriyete gittik. Neden getirdiklerini sorduğunda, rektörlüğün işgalinden arandığını söylediler ve ben kendilerine «hakkımda herhangi bir tevkif kararı olmadığından serbest bırakmalarını» söyledim. Tabii ki bırakmadılar...

● **OCAL OKAY** — 27 Aralık günü 500 yıllık İstanbul Üniversitesi'nin kapıları son 50 yıldır belki ilk kez polisler tarafından tutulmuştu. Kapı önünde binlerce öğrenci, bir gün önceki olayları görüyor, alınan polis tedbirlerini, yani rektörlüğün üniversiteyi süresiz kapama kararının altında yatanları çözümlemeye çalışıyorlardı. Üniversitede demokratik protesto olayları olagandı. Demokratik üniversitenin kurulması için bazı arkadaşların giriştikleri protestoya üniversite yetkili kurullarının cevabı, üniversiteyi süresiz olarak kapatma olmuştur. Bir başka deyişle, uzun yıllardır basıyılmayan bir yolla olayın mahiyeti dahi anlaşılmadan üniversiteye polis davetine başvurulmuştu. Daha önceden usta taktiklerle birbirine karşı şartlandırılmış gençlik ile polis göğüs göğüse getirilmişti. Plan belliydi. Gençlik — polis çatışmasından bir şeyler umuluyordu. İşte bu oyunun bozulması yönünde çaba gösterdiğimiz sırada polise arandığımızı duydum.

Kendisile görüştüğümüz Birinci Şube Müdürü, kısa bir süre için bizi emniyet müdürlüğüne davet etti. Çağ-

POLİTİKA VE ÖTESİ

mehmed
kemal

Beğenmedim der m'ola ?

En açık, seçik, en görünen, en belirgin olaylara karşı davranışlarımızı, yaşantılarımızı dostluklarımızı ayarlamıyoruz, sanırım bize inananları da bu yüzden yanıltıyoruz. Bizi de ötekiler gibi üç kağıtçı, zevzek, gününü gün eden sanıyorlar. Ayrıntısız buluyorlar.

«İthalatçı Ali Bey'in davetindeydik. Yedik, içtik. Havyar desen gırtl. Viskiler su gibi aktı. Şarkıcı fantirifitonla türkücü fingerifiton da ordaydılar; hem yiyip içtiler, hem oynadılar; hem kaldılar, hem söylediler. Kimler yoktu ki?... Bütün ünlüler orda... Sağlı solu, iki geçeli...»

«Senin ne için vardı it oğlu it?» diyemezsiniz. Diyemeyince gider ve böyle ballandıra ballandıra anlatır. Ağzının suyu akıp, gidemiyen de ertesi gün fırsatını bulur gitmeye çalışır.

Ondan sonra, halka döner, ithalatçı için:

«Çalıyor, namussuz...» deriz. Elini sıkır, sofrasına oturur, sofrasını özel meclislerde birbirimize öğerez. Halkı da enayi, zirzop, bir şeyin farkına varmaz, ithalatçıyı da bizden korkuyor da sofrasına ahyor belleriz. Oysa bu konuşulanları hizmetçi Elif duyar, Kapıcı Hüseyin... Birbirlerine anlatırlar;

«Bizimkiler geçen akşam Ali Bey'lerde ümişler... Yemişler içmişler bir güzel eğlenmişler...»

«Ne iyi, demek barıştılar...»

«Küs değiller ki...»

«Neden öyle yazar gazetesinde?»

Sağlam bir döğüşçüyü sen düşünün ile kadeh tokuştururken görebilir misin? Yanyana olar...

«Bir bizimki ermez...»

Böyle konuşurlar, böyle anlatırlar.

«Politika...»

«Neden öyle konuşur öyleyse Mecliste...»

«İnce siyaset...»

«Demek bir bizim aklımız ermez buna...»

eaklarsa ne diye döğüşünler? Ne diye döğüşür gibi görünsünler? Ne diye bu döğüş oluyor diye şaşanları aldatsınlar? Olmaz başka yerde, bizde olur. Tütmez başka yerde bu ocaklar, bizde tüter.

Olmaz başka yerde, bizde olur; tütmez başka yerde, bizde tüter de ne olur? İşte böyle olur kimse kimseye inamaz, kimse kimsenin ardında değildir.

Sendikacı işverenle aynı ziyafette, toplu sözleşme pazarlığı eder. Öğrenci lideri «İşfa ediyorum» derken pastayı hasmının gönderdiğini öğrenerek söyler. Milli kurtuluş hareketi lideri görünen, emperyaliste basıncına, geçmiş olsun demeye gider. Gençcek vardığını da ellenden tutup götürür ki, bir suçluluk varsa ilerde ortak olsun, bunu paylaşsın:

riya uyup gittik. Bir gün önce nerede olduğumuz soruldu. Saat saat verdik hesabını. Fakat salıverilmiyorduk. Karanlık basınca mahkemeye sevk edildik. Nöbetçi mahkemeye hüviyet tesbitinden sonra, «Gereği düşünüldü: Tevkif edilmistik!» Kötü bir rüya görmediğimizi ellerimiz kelepçelenip demir kapılar üzerimize kapanınca anladık. Bizden önce daha kaç kişinin evi olan, kim bilir bizim kaç gün evimiz olacak burada günlerimizi geçiriyoruz. Burası bizden gayri nice insanların evidir ve

«Ben gittim, sen de geldin...» diyebilisin.

Ressam, solcu resimlerini Amerikan derneğinde sergiler. Sömürücüden yana ressam da milli galeride sergi açar. Solcu şair Amerika'ya çağırır, gitmez. Solcu memlekete gitmek ister parasıyla, pasaport alamaz.

Muktedir, sosyaliste:

«Lenin'in uşağı...» der.

Gider, kendisi huşu içinde Lenin mozolesine çelenk kor. Komünist Partisi liderleri ile (şerefe) kadeh kaldırır.

«Efendim, bunların hepsi protokol gereği...»

«Ya demek öyle...»

«Evet...»

«Size gelince protokol gereği... Bizde gelince vatan hainliği...»

«Adam boğ ver.. üsteleme..» der gibilerden göz kurpar. Bu göz kurpmada, senin değer saydığın uğruna ölümleri göze aldığın bütün hazinelerin içine etme vardır. Dayanarsan, sineye çeker gidersin. Dayanamazsan yüzüne tükürürsün, o sineye çeker ve kimseye anlatamaz zaten.

Bir «alavere, dalevere: Kürt Memet nöbete» dir sürer durur. Adı politika, ince siyaset'tir. Bakarsın ömür tükenmiş, yol yarısı aşmış.

Tam gebereceğin sırada:

«Gel sana iş verelim...» derler. Zıbarıp gitmeni de sana komazlar.

Özel bir iş tutarsın, batman için ellerinden geleni yaparlar. Belediyesi, polisi, beğenisi, çöpçüsü üstüne salır. Vergicisi, algıcısı, avantacısi veryansın ederler.

Halk senden yana değil, onlardan da yana değil. Seyircidir. İkinize dışı adam diye baktığı için, mağın sonu nasıl bitecek, onu merak eder.

İpe konuşması şöyledir:

«Öğretmen Hacı Musa Ağa'ya kafa tuttu...»

«Öyleyse yolcudur...»

«Kaymakam öğretmenden yana...»

«O da yolcudur...»

Bu konuşanlara soramazsın:

«Peki arkadaş o yolcu, bu yolcu sen necisin? Bütün bunlar kimin için oluyor?»

Soramazsın, kutsal halkımızdır. Sorsan:

«Ben yüzyıllardır sizi seyreylerim. Bu seyirden elime bir şey geçmedi. Ben dalgama bakardım...» diyecektir.

Kutsal halkımızı böyle görmek istemediğimizden, ne bu soruyu sorarız, ne de bu karşılığı alırız. Dayanamayız oyunun böyle bitmesine

Bir oyundur sürer gider.

Bir gün oyunun yazarı ortaya çıkacak mıdır? Çıkarsa, bu oyunu ben yazdım, ben de beğenmedim... der m'ola?

Ha, ne dersiniz? Der m'ola?

bizden başka nice dost var burada. Üstelik Sağmalcılar'ın ilk müşterileri olmak şerefi de var için içinde...

Özgürlük ve kurtuluş, kişisel değildir. Kurtuluş ve özgürlüğe ulusça kavuşacağımız günlere dek kalsak ne çıkar? Yada buradan ayrılır ayrılmaz mazlum Anadolu halklarının kurtuluşuna değin savaşa devam edeceğimizden kimin güphesi var?

Yaşasın tüm üniversite gençliği!

Yaşasın mazlum Anadolu halkları!

Amerika'da faşist hareket baş belası haline geldi

Engin AŞKIN
Kanada'dan yazıyor

Gizli kuruluşunun 10. yıldönümünü kutlayan John Birch Society adlı, ünlü Amerikan faşist örgütünün kuruluşu, derneğin ilk kurulduğu Indianapolis şehrinde, yeniden biraraya geldi. Indianapolis'teki bu kutlama toplantısına, derneği 10. yıl önce kurup teşkilatlandıran 69 yaşındaki milyoner işadamı Robert Welch başkanlık ediyordu. Amerikan toplumu nun, liberal veya radikal bütün İlerici kurumlarına ve statukoya karşı çıkan bütün bireylere, komünist damgasını vurmaya amaç edinen ve bu konuda saf dışı bıraktıran her türlü terör metodunu deneyen John Birch Society yöneticileri, yeni ve daha çok etkili bir strateji üzerinde fikir birliğine vardılar.

On Yılın Bilançosu

10 yıl önce çikolata fabrikalarını satarak, bütün parasını, bu derneğin kurulmasına harcıyan kurucu başkan Robert Welch, derneğin inceli sayılan «Mavi Kitap» üzerinde de, amaç ve hedefler konusunda, yeni eklenitler, özellikle, üniversite öğrencilerine ve zenci kuruluşlarına uygulanacak gizli veya açık yıldırma metodlarına ilişkin ayrıntıları kapsıyordu. On yıl önce, «kanserleşen komünizmi, sertlikle yönetmenin, tek çıkar yol olduğuna» kadar veren 10 kurucusunun, bu kutlama toplantısında, sayısı 12'ye çıkmıştı. Hepsini milyoner veya milyarder işadamı ve endüstri patronu olan liderler. Önce, on yıllık terör ve yıkırma bilançosunun sonuçları üzerinde tartışmalar yaptılar. On yıl, gerçekten son derece verimli geçen bir faaliyetin örnekleriyle doluydu. 10 yıl önce 100 üyesi olan John Birch Derneği, bugün, bütün eyaletlere dağılmış şubeleriyle ve 150 bini aşan üyesiyle, Ku - Klux - Klan adlı yıldırma şebekesinden hemen sonra gelecek kadar, güç kazanmıştı. 4000'i aşan şubesi ve 100'den fazla da, yüksek maaşlı profesyonel koordinatörleri vardı derneğin. Ağır sağ yayıncıların satan 450'den çok kitabevi açılmış, 100 Amerikan radyo istasyonunda da, hergün, «Sam Ameyi Dinliyor musunuz?» adlı sürekli bir yayın programı düzenlenmişti. Bütün ülkeyi gezen, motorize propaganda ekipleriyle, kapı - kapı dolayıyor, «Rus ve Çinlilerin ajanı olan Üniversitelerinin, Hippie'lerin ve İlerici aydınların» yok edilmesi için, herkesin derneğe üye olması isteniyordu. 1965 - 1968 yıllarında, çeşitli sağcı yayınların satışından ve yapılan para bağışlarından 4 milyon dolarlık kazanç sağlan-

mış ve bütün kazancın aynı alana yatırılması öngörülmüştü. Her Şehirde, «Polisi Destekleme (SYLP)», «Karışıklığın İş Yüzü (TACT)», «Yeni Amerikan İstiklali (TRAIN)» adlarını taşıyan özel eğitim görmüş yıldırma grupları kurulmuş ve hepsine önemli oranda para yardımında bulunulmuştu. Doğu bloku ülkeleriyle, her türlü ilişkilerin kesilmesini savunan bir bildiriyi ilişkin bir imza kampanyasında, 1967 Aralık'ta, 1,5 milyon Amerikalının imza desteği sağlanıyordu. Derneğin resmi organı «American Opinion» dergisi saldırgan ve hevesanlı özelliğiyle, satışını kısa zamanda, 33 binden, 200 Bine çıkarmıştı.

George Wallace'ın Peşinde

Indianapolis'teki 10. uncu yıl kutlama toplantısının bitiminde, bir basın toplantısı yapan lider Robert Welch, hızlandırılacak mücadelesine geçtikten sonra, Liberal düşünceli Amerikalıların kurduğu «Anti - Defamation (İftiraya Karşı Olanlar)» ve «Group Research» adlı toplulukları gazetelerde bulunmakla itham ederek, onları, kendi cephesine katılmaya davet etti. Sözü geçen bu liberal topluluklar, aşırı sağın, Amerika'da iç savaşa yol açacak bir bölünmeyi körüklediği inancını besleyen, umulmaz iş adamlarına desteklenmekteydi. John Birch Society'nin üyelerinin çoğunluğu, son Amerikan seçimlerinde, Amerikan Hitler'i adı verilen 3.

Cumhurbaşkanı adayı George Wallace için çalışmışlardır. Wallace'i destekleyen, ona oy veren ve kampanyalarında görevli olarak görev alan üyelerin oranı %80'i buluyordu. Geri kalan % 20 ise, Richard Ni-

xon'un ardından gitmişti. Lider Robert Welch, «son derece olumlu bir gelişme» olarak tanımladığı Nixon zaferini yorumlarken, «Humphrey'in seçilememesinin, artık bir liberal iktidara daha tahammülü kalmıyan anti - komünist yığınların isyan çizgisine gelmesiyle ilişkin buluyor. Gerçekte, seçim sonucu, Amerika'da yönetimi etkileyen irili ufaklı baskı gruplarının en azılarının etki oranı üzerinde kesin bir fikir vermektedir.

AMERİKAN FÜHRERİ ROCKWELL
— Faşizm yine dünyayı tehdit ediyor —

Ve kısaca, aşırı sağın büyüyen gücüne, en açık örnek olmaktadır. Adını, 1945'te, Mao Çe - Tung'la savaştan Çan Kay Şek orduları için casusluk yapan papaz kılığında ünlü Amerikan casusu John Birch'ten alan dernek, Kızıl Çinlilerin yakalayıp kurşuna dizdiği Yüzbaşı John Birch'in anısına, Indianapolis'te bir heykel dikmiştir. Son seçimlerde, Wallace'ın ele geçirdiği eyaletlerde, gerek Wallace'ın partisine ve gerek idari kurumlara da sıran John Birch Derneği üyeleri, siyasal iktidar konusunda da muayyen amaçlara sahip olduklarını göstermektedirler. John Birch Society'nin yarattığı faşizm ortamında hızla gelişen çetelerden biri de, George Lincoln Rockwell'in liderliğindeki Amerikan Nazi Partisi'dir.

Faaliyet Genişliyor

Sonradan, bir özel soruşturma kurulunun Polisi, «gerçek suçlu olarak ilan ettiği» Şikago olaylarında, derneğin aksiyon kollarından TACT adlı kişiktirma ve saldırı gruplarıyla son derece başarı sağlayan John Birch Derneği, olayları amaca uygun biçimde filme aldırması ve yine önemli tahrifler uygulayarak bu filmi, «Amerikada Anarşi» adıyla, bütün Amerikan sinemalarında aynalarca göstermiştir. Bütün liberal grupları; Dr. Spock'u, Dr. King'i ve Robert Kennedy'i, Üniversite gençliğini, Hippie ve Yipie'leri komünist ajanlığıyla suçlayan bu filmin etkisi çok geniş olmuştur. Derneğin yakın gelecekteki tasarıları arasında, çeşitli şehirlerde kurulacak yeni yıldırma ve propaganda ekipleri bulunuyor. «Ahlaki Yeniden Düzeltme» (MOTOREDE) «Toplum Reformu» (SRI) adı verilen bu ek görev kollarının kuruluşu yanı sıra, dernek Kanada'da, Toronto şehrindeki ilk dış şubesini yeniden organize edecek. Bundan sonra, İngiltere, Arjantin, Brezilya ve Bolivya'da yeni dış şubeler açılması da tasarılar arasında. 1970 de tü-

ROBERT WELCH
— John Birch Society kurucusu —

sinin «ferde tanıdığı hürriyetini» bir belirtsiz değil, ezilen işçi sınıfının ve namuslu aydınların kazandığı bir zaferdi. İşte böyle bir zaferin yenisini İsveç'teki İlerici güçler de kazanarak, saldırgan Amerikan emperyalizmine gereken cevabı verdiler. İsveç Kuzey Vietnam'ı tanıdı.

Bağından beri çift ata oymayan İsveç'in Kuzey Vietnam'la olan ilişkileri 1965 yıllarına dek uzanmaktadır. 1965'den bu yana Hanoi'de bir temsilcisi bulunduğundan İsveç'in Vietnam politikasındaki ilk önemli adımı 1968 gubatına rastlar. Geçen yıl Stockholm'de düzenlenen Vietnam haftası dolayısıyla yapılan protesto yürüyüşünde Eğitim Bakanı Olof Palme ile kolkola giden Demokratik Vietnam Cumhuriyeti'nin (DVC) Moskova Büyükelçisi, ülkedeki sağcı çevrenin büyük bir tepkisiyle karşılaştılar. Öyle ki, Sağcı parti başkanı Yngve Holmberg bir bakanın Amerika aleyhindeki bir yürüyüşe katılmayacağını belirterek, O. Palme'nin istifasını ve Amerika'dan özür dilenmesini isteyecek kadar ıleri gitti. Amerika İsveç'teki elçisini geri çağırarak ve Amerikan liman işçileri İsveç'ten gelen malları boşaltmamak için greve gitmekte bir an bile tereddüt etmediler. Yıllardan beri polis kordonu altında gece gündüz korunan Amerikan elçilik ve ticaret merkezi binaları, Stockholm'ün göbeğindeki birer yasak bölge olmuştu sanki! İsveç kapitalistlerinin Vietnam Harbi dolayısıyla Amerika'dan gelen tathi kırıları, onların kişinin temel haklarından biri olan gösteri, yürüyüş gibi özgür hürriyetinin yok olmasına yardımcı zorluyordu. SAAB uçak fabrikaları harp endüstrisinin temel hammaddeyi Amerika'ya satıyor, İsveç inşaat firmaları Laos'da askeri amaçlarla kullanılacak yol ihalelerini üzerine alarak dolaylı yoldan Amerika-lıları Vietnam Harbi'nde destekliyorlardı.

Bu sonbaharda seçimleri büyük bir zaferle kazanan Sosyal Demokratlar, ister istemez seçmenlerinin seslerine kulak vermek zorunda kaldılar. 1968 ilkbaharında 19 işçi sendikası delegeleri temsilcisi bulundukları inşaat ve maden işçileri adına hükümetin DVC'yi tanıması için baskı yaptılar. SAP Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin temel desteği olan sendikalarının ya-

İsveç Hükümeti Kuzey Vietnamı niçin tanıdı ?

Arslan MENGÜÇ
(Stockholm'den yazıyor)

Gecenlerde AP'nin kongresinde «Türkiye'nin batı dünyası ile paylaştığı belli bir hayat felsefesi vardır. Bu felsefe ferde hürmet eder ve ferdin her sahada bazı hürriyetlere sahip olmasının lüzumuna inansa» diyen Demirel nedense batı dünyası ile paylaştığı felsefenin ne olup ne olmadığını pek belirtmiyor. Evet batı dünyasında da «ferde bazı hürriyetlere» tanınmaktadır. Ne var ki bu özgürlük çoğu kez egemen sınıfların dileğince, kendi sınıflarının zararına olmadığı sürece tanınmakta, yani kişinin özgürlüğü bir avuç sömürücü'nün dileğine göre ayarlanmaktadır. Yalnız ısrarla batılaştırılmak istenen Türkiye'de de kişilere tamamsa özgürlüğün ne denli olduğuna, Şadi Alkış olayı güzel bir örnek vermektedir.

İkinci Dünya Harbi sıralarında milyonların ölümüne sebep olan Alman emperyalistlerinin de sonunda Almanya'daki İlerici güçlere pes demek zorunda kalarak, ülkelerinde sol düşünceye yer vermeleri, Batı dünya-

İSVEÇ'TE BİR VIETNAM GÖSTERİSİ
- Sokağın baskısına hükümet boyun eğdi -

ında SAP'ın gençlik kuruluşları, İsveç komünist partisi ve ona bağlı işçi sendikaları, bütün ülkeye yayılmış olan İsveç - Vietnam komiteleri de DVC'nin tanınmasını istiyorlardı. Geçen kasım ayında üyelerinin toplamı 80 bini bulan değişik kuruluşları aynı istekle hükümetin kapısını çalmışlardı. Sonunda dışişleri bakanlığında yapılan 15 günlük çok gizli çalışmalar bir sonuç vermiş ve 10 Ocak 1969'da İsveç DVC'yi tanımıştır.

İsveç'in Pekin Büyükelçisi Lenart Petri, bundan böyle Hanoi Elçiliği açılışa dek her iki ülkenin de elçilik görevini birlikte yürütecek. Patris'teki toplantıların çıkarmazda olduğu bir sırada İsveç'in Demokratik Vietnam Cumhuriyeti'ni tanımaması batılı gözlemciler iki noktaya bağlıyor.

1 - DVC'nin, tanınması için çok uygun bir zaman seçilmiştir. Şöyle ki, eski başkan Johnson'dan yeni başkan Nixon'un görevini teslim aldığı bu sıralarda İsveç, Amerikan başkanlarının direkt hücumlarına uğramalarından kurtulmaktadır.

2 - Yurt içindeki muhalefetin zorlanması.

Tarafsız bir dış politika güttüğünü dünya kamu oyuna i-nandırarak isteyen İsveç yöneticileri, M.B.'lerde ne denli tarafsızlık oyunu sahneye koyar-

sa koysun; kendi vatandaşlarına bile karşı tarafsız olmayan bir ülkenin dış politikasının nasıl tarafsız olacağı düşündürülmeye değer! 8 Ocak 1969'da günlük solcu gazetesi - IKP'nin gayri resmi yayın organı). Ve 7,5 milyon nüfuslu bir ülkede 300.000 kişinin komünist ve sol eğilimli olduklarından dolayı fişlenmesi kanımızca ülkedeki tarafsızlığın en kesin belirtilerinden biridir.

İsveç bugün DVC'yi tanımıştır ama bu tanıyı ülkedeki baskı ve özgürlükten yana olanların ve hepsinden de önemlisi hapislere girmek, polis copları altında ezilmek baskısına bile olsa yüzlerce genç sosyalist devrimcinin çabaları sonucundadır.

İsveç'i, demokrasi ve barıştan yana solcu güçlerinin kuvvetli olduğu diğer Avrupa ülkelerinin de izleyerek DVC'yi tanıyacakları muhakama. İsveç Demirel'in batı dünyası ile belli bir felsefeyi paylaştığı ülkelerden biri idi. Çoğu NATO, CENTO, SEATO gibi emperyalist uluslar arası kati sebekelerine üye olan ülkeler ile Amerikan emperyalizminin boyunduruğu altında olan gerici askeri cuntalarla yada faşist diktatörlükler ve monarşilerle yönetilen Güney Vietnam'ı tanımış ülkeler şunlar:

Türkiye, Amerika, Batı Almanya, Belçika, Fransa, Danimarka, İtalya, Lüksemburg, Norveç, İngiltere, Yunanistan, Hollanda gibi NATO ülkeleri ve Arjantin, Brezilya, Panama, İspanya, Portekiz, Tunus, Fas, Ürdün, İran, Lübnan, Libya, Tayland, Singapur, Burma, Senegal, Formoza, Güney Kore, Laos, Hindistan, İsviçre, Avustralya, Fildişi Sahili, Japonya, Filipinler, Yeni Zelanda, Avusturya ve İsveç...

Beyazlar için cennet, zenciler için cehennem olan bir faşist ülke

Güney Afrika

Selma ASHWORTH
(Londra'dan yazıyor)

Afrika kıtasının güneyindeki bu cumhuriyet, bugün dünyadaki en ırkçı, en insafsız ve en zorba bir rejimdir. 10 milyon'a yakın zencinin, 1,5 milyon renklinin (zenci, beyaz, asya'nın, 3 milyon beyaz'ın elinden çıktığı, insanı insanlıktan tıksındırıyor...

Güney Afrika'nın tarihçesine çok kısa bir göz atarsak, göreceğimiz şudur: Hollanda'lılar buraya ilk olarak 1652 yılının nisanında gelmişlerdir. Gelenleri getiren geminin kaptanı Jan Van Riebeck, Kap burnunda bir limana, beraberindekilerle yerleşmiş ve ufak bir koloni kurmuştur.

36 sene sonra, 14. Louis tarafından Fransa'dan atılan Fransız protestanları Huguenotlardan da bir grup, Hollanda'lıların yanı sıra yerleşmiştir. İngilizler 1795'te Kap'a gelmişler, Hindistan'a giden yolları kontrol altında bulundurabilmek için yavaş yavaş Natal'a kadar uzanmışlardır...

Uzun bir süre Hollanda'lılarla, İngilizlerin menfaatleri çarpışmıştır. Sonunda derinlemesine değilse de, bir birlik kurabilmişlerdir.

İşte, şimdi Güney Afrika'da astığı astık, kestiği kestik olan beyaz adamın hikayesi böyle başlamıştır.

1925'ten bu yana, Afrikaan dedğimiz, Hollanda'lı aslından gelen beyazların en büyük emeli, mutlak «beyaz üstünlüğü» kurmaktır. Hatta bu konuda bile biraz ileri gitmek, İngiliz adalarından gelenlerle, Hollanda'dan gelenlerle arasında bir düşünüş farkı yaratmak istiyorlardı.

Birinci adım olarak, 17. asırda doğru olan Afrikaans dilini, devletin resmi dili kıldılar. İngilizce ikinci plana düştü. (Afrikaans dili, modern Hollanda dilinden çok farklıdır. Bünyesinde pek çok zenci kabileleri Hottentot ve Bantu'ların dillerinden, Malay ve Portekizceden kelimeler vardır.)

Beyaz ile zenciye tamamen ayrı yasama planları 1948'de organize olmuş bir şekilde ortaya çıkması başlamıştır. Bu tarihte yönetimi ele alan Malan hükümeti, tüm Afrikaan (Hollanda aslından) ların kuruluydu.

1949'da Malan, okullarda, şehirlerde ve işyerlerinde beyaz üstünlüğünü kurmak amacıyla, ırkları ayıracakları vaad etti; aynı yıl zencilerin yaşamak ve çalışmak için 21 şehre girmesi yasaklandı.

1950'de «Ahlaka aykırı hareketler kanunu» ile zenci ile beyazın evlenmesi, beraber gezmesi veya münasebette bulunması yasak edildi. Ve hemen akabinde Güney Afrika ulusu, «Race Classification»dan (ırk sınıflandırmasından) geçirilmeye başlandı. Bu kanun, öylesine amansız bir şekilde uygulanmıştır ki, Hitler bile amansız ırkçı politikasında, bilimsel metodların böylesine başvurmadır.

Artık bundan sonra amansız yasalar bir birini izlenmiştir...

«Separate Amenities Act» ile beyazların, zencilerin ve renkilerin birbirlerinden ayrı, genel taşıtlarla seyahat etmesi sağlandı.

Bilgi ve ustalık isteyen işleri yalnız beyazlar yapabilir. Zencilere en aşağılık işler düşürülür, lügemeçlik, hamallık, çöpeçilik, duvar örme, asansör işletme ve 3 tondan aşağı kamyon kullansın hakkı tanınmaktadır sadece...

«Group Areas Act» ile Güney Afrika, çeşitli yaşama bölgelerine bölünmüştür. Bir zenci, beyazların yaşadığı bölgede yaşamıyacağı gibi, bir renkli de zencinin yaşadığı bölgeye yerleşemez. Yoklamacılar, polisler, siyasi polisler günün veya gecenin herhangi bir saatinde bu bölgelere girip, yasalara karşı gelen olup olmadığını araştırırlar.

«Suppression of Communism Act» (Komünizmi yoketme kanunu) Adalet Bakanına mutlak haklar tanımıştır. Bir kimsenin komünist olup olmadığını sadece Adalet Bakanı karar verebilir. Bakan «Bu adam Komünistdir» diyeceği kimse mahvolmuştur. Zira Bakan bu karara nasıl vardığını ispatlamak zorunda değildir. «Elimdeki vesali bu kimsenin Komünist olduğunu gösteriyor» demesi, o kimsenin 15 yıl hapis yatmasına yol açabilir. «Industrial Conciliation Act» karışık

ırklardan kurulu sendikaları yasa dışı sayar ve böyle bir sendika kurmaya girişenler en aşağı 5 yıl hapis cezası yer ve her türlü medeni haklarını kaybeder.

Bence Güney Afrika Cumhuriyeti'nin, «Apartheid» (İrkların ayrılığı) politikasını getirdiği en korkunç kanun, 1953'te yürürlüğe girmiş olan «Bantu Education Act» dir. (Bantu, Apartheid dilinde bütün zencileri temsil eden kelimedir.)

Bu dehşet verici kanunun babası, öldürülen Başbakan Hendrik Frensch Verwoerd'dir: «Afrika zenci için, beyaz toplumun içinde yer yoktur. Onun boş yere ümitler beslemesi ve diplomalar alması zararlıdır. Okuması bir zenci eğitime uygun bir iş bulamayacağına göre, zencinin ABC'den fazla bir şey öğrenmesi lüzumsuzdur. Amelelik, hamallık etmek ve beyazların vereceği emirleri yerine getirmek için derinlemesine bir eğitim gerekmez.» demek küstahlığına bulunan Verwoerd, Hitler'in Slav ırkları için izlemek istediği eğitim politikasını başarmıştır.

Bu, zenciye bilgisiz bırakma yasasıdır...

* Güney Afrika'da zencinin ilerlemesi en aşağı 200 yıl geriye gitmiştir. Prof. Burhop'un UNESCO için hazırladığı etüdde yürekler acısı bir gerçek ortaya çıkmaktadır. 1953'e kadar, üniversite mezunu zenciler vardı. Fakat 1956 ile 1962 yılları arasında Güney Afrika'da tek bir zenci veteriner, inşaat mühendisi, makine mühendisi, elektrik mühendisi, mimar çıkmamıştır. 1962'de bir Zenci üniversitesinin bitiren tek zenci mühendis de memleketi terketmek zorunda kalmıştır. Bu yıllar arasında Asya'dan da bir tane Hintli radyo mühendisi yetişmiştir.

«The Criminal Law Amendment Act» ile Apartheid kanunlarına karşı çıkanlara verilecek cezalar bir kaç misline çıkarılmıştır. En hafif tarafından bu kanunu çiğneyen 840 sterling para cezasına, 3 yıl hapis cezasına ve bedeni cezaya, yani kırbaça yemiye mahkûm edilir. Parayı ödeyemeyen fakir zencinin yeyeceği kırbaç adedinin ne kadar olacağını havsalarına bırakıyorum. Bu yasalara kafa tutmak ne kadar ağır cezalara yol açıyorsa, baki bu kanunlara kafa tutmaya çalışmak, kırkörtü kırbağıyla yapmak daha da ağır cezalarla süpürge insanı... 1400 sterling para, 5 yıl hapis ve kırbaç...

Hapise atılan her zenci, kadın, erkek, genç, ihtiyar, muhafızların ve polislerin bütün diğer mahpusların gözleri önünde, çıplak soyularak, «Tausa» dansını etmeye zorlanır. Üzerinde giyimli silah «tırıp getirmediğini» anlamak için.

Güney Afrika'da bir zencinin ortalama hayatı 35 senedir. Her 100 zenciden yalnız 55'i on beş yaşından fazla yaşayabilir. Apartheid'in getirdiği kanunlardan, zencinin en ağına giden «Pass» kanunu, «Kimlik belgesi» taşıma yükümlülüğü olmuştur. 10 yaşından yukarı her zenci, kimlik belgesi taşımak zorundadır.

3 milyon beyazın elinde, 10 milyon zenci, her gün adın başına, her gece yatağına bile kimliğini saptamak zorunda bulatılıyor... Bir lokma ekmeğin için en aşağılık zulme «eyvallah» demek mecburiyetinde kalıyor...

Zencilerden kurulu parti liderlerin tüm kanun dışı edilmştir. Zenci politikasına ya a-sılmış, yahut ta 20 kusur yıl hapis cezası yemistir...

Gene de örgütlenmekten tamamen yoksun olan zenciler, 21 Mart 1960 sabahı Sharpsville'de, muazzam bir dalga halinde ellerindeki kimlik belgelerini yırtarak, yakararak Johannesburg'a doğru yürümeye başladılar. İlerinde birbiri «İlahi» dediği Polis paniğe uğrayıp ateş açtı... «Ayrılık» duvarına, polislerin kurşununa, ellerinde kimlik belgeleriyle saldıran zenciler 67 ölü, 186 ağır yaralı verdiler, onların da çoğu yaralarından yaşamadılar.

Aradan 9 yıl geçti. Durum zenciler için her gün biraz daha dehşet keşsetmektedir. Apartheid «Ayrılık» politikasının gelecek kurbanları arasında karaderiler kadar beyazlar da olacaktır. Hem de nasıl!

İMECE

Toplumcuların sorunlarını en iyi dile getiren İmece'nin 93. sayısı çıktı. Bu sayıda güçlü ozanlarımızın ve yazarlarımızın en olgun deyişlerini bulabilirsiniz.

P. K. 373 - ANKARA
Yıllık abone 12.50 T.L.
Ant Der: 569

2. Baskı çıktı

GENEL DAĞITIM: Ant Yayınları - P.K. 701
Sirkeci - İstanbul,
ANKARA DAĞITIMI: Anadağitim - Türk İş
Pasajı - Yenışehir - Ankara,
İSTANBUL DAĞITIMI: GE-DA (Genel Dağı-
tım).

İşçi hareketini ezmek için işverenlerin gizli raporu!

Türkiye'nin bir iktisadi dar boğaza girmek-
te olduğu 1969 yılının başlarında,
işveren kuruluşlarının üst
organı Türkiye İşveren Sendika-
ları Konfederasyonu, emekçilere
ve onların mesleki örgütleri
Sendikalara bir Noel hediyesi
hazırlamıştır... Anayasa hakla-
rına dayanarak, emek güçleri-
nin gerçek karşılığını alma ve
insan olduklarını kabul ettirme
savaşındaki her direnişlerinde
bu hediye'nin bir parçası, alla-
mip tellenip, ham armut gibi e-
mekçilere sunulacaktır...

İktisadi dar boğazlara giril-
dikçe, artacak krizin sonunda
mevcut işsizliğin daha da bü-
yüyeceği bir gerçektir. Bu se-
beple 1969 yılında «sokağın ses-
si» sırça saraylarında, kış or-
tasında bahar yaşayanların ku-
lağına herhalde karsuyu kaçır-
acaktır... Şu halde tezelden TED-
BİR gerek!... İktidarcı alınan
ya da alınacak tedbirler dizisi-
ne, geçtiğimiz günler içinde
sessizce ama sonucu bir hayli
gümbürtülü bir yenisi eklendi:
Türkiye İşveren Sendikaları
Konfederasyonu'nun, bir takım
ilgiliye yoladığı ve kamu o-
yuna açıklanmayan, «İŞYERLE-
RİNDE VUKU BULAN KA-
NUN DIŞI OLAYLAR HAK-
KINDA RAPOR»u...

Türkiye İşveren Sendikaları
Konfederasyonu; «Son zaman-
larda dünyada öğrenci boykot-
larıyla başlayan bazı fiili davran-
ışlar, memleketimizde çalışma
hayatına da sirayet etmiş ve
çalışma hayatımız bu nev'i fiili
davranışlar nedeniyle, sıkıntılı
bir dönem içine girmiştir. İş
yavaşlatma, durdurma, işyerini
kapatma, işgal ve işyerine işçi
sokmama gibi şekillerde tezahür
eden fiili davranışların devam
etme istidadi göstermesi üzeri-
ne», «konuyu bilimsel açıdan
incelemek» ve «gerekli tedbirle-
ri tesbitte zarureti» duyarak
teorisyenlerinden kurulu komis-
yona bir rapor hazırlattırması
bulunmaktadır... Komisyonun
ilk bilimsel bulgusu da «...olay-
ların âdeta belli bir merkezden
yönetiliyor intibahının doğması-
dır. Raporda, son işçi hareket-
leri topluca, «işgal», «oturma
grevis», «averimin düşürülmesi»,
«kapatma» gibi başlıklar altın-

da sınıflandırılarak incelenmiş
ve bunların tanımlaması yapılmış,
nedenleri saptanmış, gideril-
mesi çareleri düşünülmüştür.

İşte raporun en ilginç bölü-
mlerinden birisi bu «Çareler»
bölümüdür. Çare olarak düşünö-
len tedbirler «Önleyici» ve «Gi-
derici» olarak iki kısımda sözkö-
nüsü edilmiş bulunmaktadır.
Kullanılan ifadeyle «İdari ve Adli
merciler»i âdeta baskı altına
alma amacı güdülen rapo-
run «Giderici tedbirleri»nin «İş-
letme dışı tedbirleri» bölümünü
buraya aktarmamız herhalde
«demir ökçenin kapı eşliğine
geldiğini» göstermeye yeter...

İşletme dışı tedbirler «İdari
tedbirler» ve «Adli tedbirler»
olarak saptanmış bulunmaktadır.

İdari tedbirler: «Kanun dışı
grev, işgal, oturma grevi, veri-
min düşürülmesi gibi fiiller kol-
lektif ve mütemadi birer suç
teşkil etmektedirler. Bu durum
karşısında mazi zabtanın am-
ri olan idari mercilere (duru-
ma göre Valilik veya Kayma-
kanlık) suçlu tatil etme görevi
düşmektedir.» şeklinde formüle
edilerek ilgili merciler uyarıl-
maktadır.

Adli tedbirler konusunda
«... işgal, oturma grevi, verimi
düşürme gibi fiiller takibi şikâ-
yete bağlı suçlardan değildir.
Ancak tatbikatta, bazı savcıla-
rın psikolojik nedenlerle işve-
renden şikâyet dilekçesi, hattâ
delil talep ettikleri de bir vaki-
adır.» denilerek savcılardan
şikâyetçi olunmaktadır. Ayrıca;
«Bu gibi durumlarda gerekirse
Valilik veya Bakanlığa mü-
racaatla kovuşturma açılmasını
sağlamak mümkündür.» diyerek
işverenler de örgütlenmektedir...

Olayların ceza hukuku açı-
sından incelenmesi Prof. Dr.
Sahir ERMAN ve eski Adalet
Bakanı - CHP Milletvekili Av.
Sahir KURUTLUOĞLU'na
yaptırılmış, onlardan «icazet»
alınmıştır.

İşgal halinde uygulanacak ce-
za hükümleri, raporda şöylece
saptanmıştır. «İşyerini terket-
me», fetvacılarca, grevin bir
unsuru sayılıyor ve işgal ola-
yında 275 sayılı yasanın 54.
maddesinin uygulanamayacağı

den önce İş Hukuku açısından grevin terkin
rak unsurlarını tesbit etmek gerekir. 275 sa-
nının 17. maddesine göre «İşçilerin toplu
münhak suretinde bir işkolunda veya işyeri-
nin işi durdurmak veya işi münhaklına göre
ölçüde aksatmak amacıyla aralarında anlaş-
mış yahut bir teşekkülün aynı amaçla topluca
etkileri için verdiği bir karara uyarak işi b-
lirine grev denir»
Bu tarife göre, grevin başlıca iki unsuru bu-
lur:

- 1 — İşçilerin işi bırakmaları
- 2 — Grev hususunda anlaşma veya işçi tes-
tim kararına uyma.

Merkezi bu tarife göre, işyerini terk'in işçi-
bırakmaları unsuruna dahil olup olmadığını
görmektedir. Sayet işyerini terk, grevin bir
olarak telâkki edilcekse işgal fiilince T. Co-
nunun 201. maddesi uygulanacak, aksi takdirde
sayılı kanunun kanunsuz greve ilişkin maddesi
gülsüncektir. Sayın Prof. Dr. Sahir ERMAN
Sahir Kurutluoğlu, Kara Avrupa'daki

İŞTE RAPOR!
— İşçi nasıl ezilecek? —

Emek TAŞKIRAN

sonucuna varılıyor. Dönülüyor
Ceza Kanununa. Bu eylem «Sa-
nat ve Ticaret serbestisini tah-
dit veya men suçudur» diyerek
T.C.K. nun 201. maddesinin uy-
gulanabileceği kararlaştırılı-
yor... Bu 19. yüzyılın «biraki-
nız yapsınlar, bırakınız geçsin-
ler» görüşünün sonucu ceza teh-
didi hakkında rapordaki ifade;
20. yüzyılın aya ulaşan insan-
lığın değer yarırgıları yanında,
Türkiye'deki hakim sınıfların
zihniyetini yansıtmam ve işçi
sınıfını nasıl bir karanlık orta-
mın beklediğini göstermesi ba-
kımından aynen alınmaya de-
ğer...

Konfederasyon teorisyenleri,
«Gerçi 201 nci maddede 19. aa-
rın ferdiyetçi görüşünün hakim
olduğu ve belki de iş hukuku-
nun gelişmesi ile zımnen ilga o-
lduğu düşünülebilir. Maddede
ferdiyetçi görüşün hakim oldu-
ğu doğrudur. Anma zımnen
ilga keyiyetini kabul etmeye
imkân yoktur. Zira 1957 de T.
Ticaret Kanununun yürürlüğü-
ne dair 6763 sayılı kanunla mad-
de tadilân ipka edildiği gibi ne
274, ne 275 sayılı kanunlarla,
ne de daha sonra çıkarılan iş
mevzuatıyla ilga edilmiş de-
ğildir.» diyerek rahatlıyorlar...

Ancak işveren sendikalarının
üstün tecrübesi sonucu, «Uygula-
mada 201. maddenin tatbiki
hususunda tereddütler duyuldu-
ğu ve bazı mahkemelerin «Ti-
carettin men» kastı aradıkları
keşfedilmiş. Oysa maddede
«kast» dair bir açıklık yok-
muş!

Bay Sahir'ler bu konuda:
«Suçun manevi unsuru için iş-

İnsanı belgelerle Marks'çı
ve Freud'cu açıdan incele-
yen hikaye kitabı

GECEDE

çıkta.

Yazan :

LEYLA ERBİL

Genel dağıtım: GE - DA
Çağaloğlu - İstanbul.

Namık
Kemal
dan Sahir
Erman
şimdi de
patronların
biziminde.

SAHIR KURUTLUOĞLU
— İşçi düşmanı CHP'li —

günün ticaret serbestisini tahdit veya menetme neticesini bilmesi kâfi ve yeterlidir. Bu bakımdan uygulamada tereddüt duyulmaması gerekir.» demektedirler. Böylece bu problem de hallediliyor.

Bundan sonra daha önemlisi işgal edilen işyerinin tahliyesi sorunu. Bu konuda yorumsuz olarak rapordaki görüşü aynen almak yeterlidir sanırım...

«İşgal edilen bir işyerinin tahliyesine gelince, 5917 sayılı gayri menkule müdahalenin men'i hakkındaki Kanunu uygulamaya imkân yoktur. Evvel-emirde Kanunun amacı buna müsait değildir. Kanunun amacı büyük ölçüde çatışmalara sebep olan arazi ihtilaflarında mülki makamlara ani tedbirler alma imkânını vermektir. Öte yandan işgal olayı karşısında 5917 sayılı Kanun genel kural niteliğinde olup, bu olayda özel kuralın (yani 201 nci maddenin) uygulanması gerekir. Üstelik 5917 sayılı kanun zilyedliği koruduğundan tersine işlemi de mümkündür. Öyle bazı idareciler çıkabilir ki, bir işyerini işgal altında tutan işçilerin zilyedliğini koruyup, malik olan işverene de mahkemeye müracaat etmesini hiddirebilirler.

Bu duruma göre işyerini tahliye ve sanıkları tevkif, delil tedariki gibi görevleri yerine getirmek durumunda olan Savcılığa düşmektedir. Öte yandan işlenmekte olan mütemadi bir suçun tatil bakımından manî zabıta ve dolayısıyla mülki makamlara da görev düşmektedir.»

Böylece işgal olayında işçiler Türk Ceza Kanununun 201.

maddesi uyarınca bir aydan iki yıla kadar hapis ve 100 liradan 500 liraya kadar para cezası ile karşı karşıyadırlar...

Oturma grevleri ile verimin düşürülmesi söz konusu edilen olaylarda 275 sayılı yasanın 58. maddesinin uygulanması öğütlenmektedir.

Oturma grevinde «Verimin düşürülmesi» gerekçe olarak kullanılacak ve işçiler cezalandırılacaktır. Ancak 58. maddede «verim düşürme» olayının sabit olması için işçilerin; verimi düşürmek kastıyla «toplu hareket» etmeleri ve bu amaçla «anlaşmış» bulunmalarının gerekliliği söz konusudur. Bay Sahir'ler buna da çözüm getiriyor, bu konudaki görüşleri şu: «... madde Ceza Hukukunun iştirak nazariyesine göre uygulandığı takdirde herhangi bir güçlük olmayacağı» ve «Anlaşmadan maksat toplanıp görüşme neticesinde alınan bir kararın varlığı değildir. Anlaşma ile kasdedilen, işçinin iradesinin neticeye yönelmesidir. Bunun için, sözle, yazıyla veya işaretlerle anlaşmaya lüzum yoktur. Bir işçinin, başka bir işçiyi görüp aynen verimi düşürmesi veya işi dardurması; iradesinin neticeye yöneldiğini gösterir.»

Raporda böylece, oturma grevi ve verimin düşürülmesi olayı iddiasıyla 275 sayılı yasanın 58. maddesi uyarınca işçilerin «üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ve 500 liradan az olmamak üzere ağır para cezası» ile cezalandırılacakları sonucuna varılmaktadır.

Öte yandan raporda «Kuşatma» olarak tanımlanan bir zoraki suç için de T. C. Kanununun 201. maddesinin uygulanabileceği ileri sürülmektedir.

Ayrıca raporu hazırlayan komisyon, bilirkişi olarak başvurdukları Bay Sahir'lerin görüşüyle de yetinmiyor ve ekliyor: «Bu görüşler, işyerinin terk edilmesinin grevin bir unsuru olduğu faraziyesine bina edilmiştir. İşyerinin terk edilmesinin grevin bir unsuru sayılıp sayılmayacağı konusunda mahkemelerden henüz kesin bir ichtihat sadır olmadığına dikkati çekmekte fayda vardır. Komisyonumuza göre işyerini terk, grevin kanuni tarifinde yer almamıştır ve grevin bir unsuru olarak kabul edilemez. Bu duruma göre işgal ve oturma grevi olarak adlandırılan fiiller kanun-

ANT'ın Dördüncü Cildi Çıktı

Yıllığından itibaren beşinci cildine başlamış olan ANT'ın 79-104 sayıları kapsayan dördüncü cildi de, haftalık olayları kronolojik şekilde ve sosyalist açıdan değerlendiren tarihi bir belge olduğu gibi, seçkin yazar ve sanatçılarımızın kalemleri ve fırçalarıyla görüşlerini yansıttıkları değerli bir kültür hazinesidir. İlerideki yıllarda ANT ciltleri, sosyalist mücadele tarihi hakkında bilgi edinmek, geçmişin olaylarını ve sorunlarını en sağlam şekilde değerlendirmek için gerektiğinde başvurabileceğiniz en güvenilir kaynak olacaktır.

ANT ciltlerini temin edebilirsiniz

● Kütüphanelerinde ANT ciltlerini bulundurmak isteyen okurlarımız için dördüncü cilt ve cilt kapakları hazırlanmıştır. Cilt kapakları 15, dördüncü cilt 50 Lira, daha önceki ciltlerimizin fiyatı ise 75 Liradır. İstanbul'daki okurlarımız Hürriyet Gazetesi karşısındaki «Cağaloğlu — Bağmusahip Sokak, No. 10/12, Tan Apartmanı»ndaki idarehanemize bizzat gelerek isteklerini temin edebileceklerdir. Tağradaki okurlarımız ise, isteklerini, «ANT Dergisi — PK 934 — Sirkeci — İSTANBUL» adresine bildirmelidirler. Ciltler — cilt kapakları, talep sırasına göre, ödemeli olarak adreslerine gönderilecektir. Ambalaj ve posta masrafları karşılama üzere ödemeli ücretine her cilt kapağı için 3 Lira, her cilt için 5 Lira ilave edilecektir. Yalnız dördüncü cilde mahsus olmak üzere ellerinde 79 - 104. sayılar bulunan okurlarımız ANT idarehanesine gelerek 20 lira fark verdikleri takdirde hazır 4. cilt alabilirler.

suz grev kapsamına girecektir..»

Bir de özellikle olaylarda mutlaka ve ısrarla sendikaların sorumluluğunun aranması işverenlere öğütleniyor. «Bilhassa yürürlükte olan bir sözleşmenin mevcut olduğu hallerde bu tedbire başvurmak kolaylaşmaktadır. Bir hadisede, Sendika temsilcilerinin de kanunsuz fiile karışmaları, sözleşmenin ilgili maddesi karşısında, Sendikamızın teşviki mahiyetinde telâkki edilmiş, sorumluluktan çekinen temsilcilerin işe başlamak, Sendikamızın da olayı takbih etmek zorunda kalması üzerine işçiler, kanunsuz fiile son vermek zorunda kalmışlardır..» Böylece bir taşla iki kuş vuruluyor, işçilerle sendikam karşı karşıya getirilmiş oluyor...

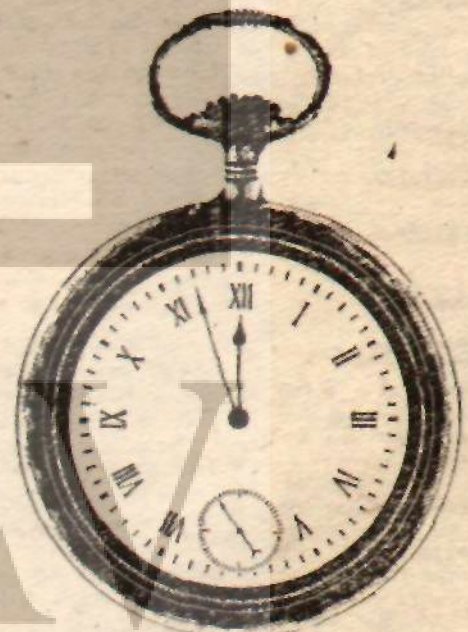
Başından sonuna kadar birtakım emecilerle inatla uyarma ve etkileme amacına dönük, dahası «adli tedbirler» bölümü dava dilekçesi havasında hazırlanan raporun en can alıcı noktası da muhakkak ki «politik tedbirler» başlığı altında kaleme alınan kısımdır.

İşte söz konusu politik tedbirler:

«Kanunsuz fiil ve hareketlerden edinilen tecrübeye göre başka güçlüklerden biri, idareyi ve adliyeyle kanunları eksiksiz uygulamaya ikna etmek olmaktadır. Yetkili mercilerin kanunları tam ve eksiksiz uygulayacaklarına dair şüphe, işverenlerin bu mercilere olan güvenini sarsmakta ve taviz yoluyla da olsa, meseleyi kendi imkânlarıyla halletmeye yönel-

mektedir. Her an kanunsuz bir fiil ve hareket karşısında kalması muhtemel olan işverenlerin yasalara ve uygulayıcılara olan güveninin herhalde iadesi gerekir. Bu konuda ise hükümetin dikkatini çekmek Konfederasyona düşmektedir..»

Bu rapordan sonra, işverenlerin güvenliğini yitiren yetkili mercilerin bu güveni iade etmek yolunda neler yapacaklarını herhalde yaşayanlar görecektir. Ve ilk yeni yıl hediyesi de SINGER emekçilerine verilmiştir...

Reklam, işlerinizi saat gibi yürütür
REKLAM VE TANITMA FAALİYETLERİNİZİ
yurt içinde ve dışında
EN ETKİLİ VE EN İSRAFSIZ ŞEKİLDE YÜRÜTMEK İÇİN
Kurumumuz hizmetlerinden faydalanınız
BASIN İLAN KURUMU
Cağaloğlu, Türkocağı Cad. no 1, kat: 3
Telefon: 27 66 00 - 27 66 01, İstanbul

Anadolu basını Bâbüâli'nin yeni bir oyunu ile karşı karşıya

Dev rotatifleriyle, bölge basklarıyla, geniş dağıtımıyla Anadolu basınına son yıllarda büyük darbeler indiren Bâbüâli, son defa gerçekleştirdiği bir teşebbüsle, Anadolu'daki muhabir kadrolarını lağvetmiş ve bütün Anadolu istihbaratı tek elden yönetilmeğe başlamıştır.

Bâbüâli'nin Anadolu'ya karşı girdiği bu oyunun içyüzünü Eskişehir'de yayınlanan Sakarya Gazetesi şu şekilde açığa vurmuştur:

«Haber Ajansları arasındaki gittikçe mücadele sürerken, İstanbul gazetelerinin Anadolu Muhabirliklerini temizleme yolundaki çalışmalarına «Cumhuriyet» de katılmış ve «Beyaz Bayrak» kaldırarak, «Hürriyet» tröstüne teslim olmuştur.

Türk aydınının bilmesinde yarar gördüğümüz için, bu ilginç basın olayını, biraz genişleterek açıklıyoruz:

1968 yılı içinde Dünya gazetesi sahibi Bedii Faik'in önderliği ile bazı büyük İstanbul gazeteleri Türk Haberler Ajansı'na geliştirilmesi ve güçlendirilmesi yolunda teşebbüse geçmişler. Cumhuriyet gazetesi'ne bu yolda bir teklifte bulunmuşlardır. Cumhuriyet gazetesi önce ortaklığa girmeye karar vermişse de sonradan vazgeçmiş ve Yeni Ajansa'ya abone olacağını söylemiştir.

Bu arada «Hayat» ortaklığına içlerine ahnak suretiyle Dünya, Tercüman, Milliyet gazeteleri, Türk Haberler Ajansı'na yeni bir güce kavuşturarak yurt çapında bir kuruluş haline getirmişler ve 15 aralık tarihinden itibaren çalışmaya geçirmişlerdir. Son zamanlarda ga-

Böylece malûm ola!

Conson uçu.

Nikson kondu... Bayan Conson kıskançlığından kahrola dursun, nihayet muradına erdi Nikson.

Conson bugün pek kötü bir ambalajla tarihe hediye edilmiştir. Ama zaman geçtikçe Conson'un bir çok seleflerinden daha beter olmayan bir başkanlık devresi sürdürmüş olduğu anlaşılmaktadır. Belki de bir gün gelecek, esonradan görmüşlüğü pek buram buram kokan karısından başka yadigarını tarafı da bulunmayacaktır.

Bence Conson, dünya politikasında bir çeşit «burjuvalar Stalin» olmuştur.

Bu cihet böylece malûm ola.

NİMAMETTİN NAZİF
(Y. İstanbul - 22.1.1969)

zetelerde gördüğümüz «THA» ibaresi işte Hürriyetin Haber Ajansı'na karşı bazı İstanbul gazetelerinin kurduğu yeni haber örgütünün ilk harfleridir.

Ancak ne var ki, gazete okurlarının bir mesleki rekabet ve daha seri haber almak için kurulduğunu yada geliştirildiğini sandığı bu ortaklığın altında yatan amaç ise bir sömürü davranışından başka bir şey değildir.

Gazetelerin haber ajanslarına tamamen bağlanmalarına kadar İstanbul ve Ankara gazetelerinin % 75'i Anadolu muhabirlerine ücret ödememekteydiler. Çünkü onlar için Anadolu, vermeden sömürülmesi gereken pazardı. Ne var ki, Hürriyet, batıl anlamdaki işletmeciliği ile ortaya çıkınca, Anadolu muhabirliği karşılığı olan bir meslek haline gelmiştir. Örneğin, bir «Cumhuriyet» Gazetesinin muhabiri aylık haberlerine karşılık 300-500 lira primi alabilirken Hürriyet hak etmişse muhabiri-ne 4-5 bin lira arasında bir ödemeyi rahatlıkla yapabiliştir. Yine bir «Cumhuriyet» Gazetesi'nde Anadolu'dan gönderilen bir resmin bedeli 10 lira olarak değer bulurken Hürriyet'de bu ölçü 100 lira, 250 lira yada 500 lira olabilmıştır.

Cumhuriyet gibi köklü gazeteler, modern işletmeciliğe nasıl ayak uyduramamışsa - bir prim ödenmeden muhabir çalıştırmayı bir hak sayan İstanbul'un bir çok gazeteleri de tabii ki buna ayak uyduramamış ve sonunda da Anadolu'daki tüm muhabirler Hürriyet'in kurmuş bulunduğu Haber Ajansı'na bağlanmıştır.

«Anadolu'da geniş bir örgütlenmeyi sağladıktan sonra, Haber Ajansı bu kez yavaş yavaş refiklerine el atmaya ve onları kendisine abone etmeye başlamıştır. Futboldaki gelişmeyi iyi izleyen Hürriyet'çiler, önce

sekreterleri ele geçirerek, gazetelere spor sayfalarından sızmaya başlamışlardır. Bunun ilk örneğini Eskişehirsporun maçlarında bulmak mümkündür. Eskişehirspor'u önemseyen bazı İstanbul gazeteleri onun maçlarını gündünde ve resimleriyle Haber Ajansı'nın verdiği gibi görünce ayılmışlar ve sonunda muhabirleri bulunmadığı için ona bağlanmak suretiyle, Eskişehir haberlerine önem verir gözükmek istemişlerdir.

Hürriyet'in ajansı, çok geçmeden arka sayfalardan iç say-

falara ve nihayet ön sayfalara geçmek suretiyle İstanbul'daki örgütsüz gazeteleri, haberleriyle beslemeye başlamış ve kısa zamanda Türkiye'nin en geniş örgütüne sahip Anadolu Ajansı ile de yarış etmeye başlamıştır.

Hürriyet'in Anadolu pazarını ele geçirmesi üzerine bazı İstanbul gazeteleri direnmek is-

KRAL ÖLDÜ..

YAŞASIN KRAL.

Ali Ulvi, Cumhuriyet - 21.1.1969

temişler ve kendi çaplarında kadrolar kurarak hiç olmasa spor haberlerini zamanında vermeye çalışmışlardır. Çünkü, bir kez Anadolu muhabirlerine fazla para ödemek durumunda kalmışlar, bu da zorlarına gitmiştir. İkincisi, telefon ücretleri çoğalmış, bu da onlar için «yıkım» olmuştur sözde. Asırlardan bu yana yalnız Anadolu'dan almış, vermeye alışmış olan bu sömürücü örgütler sonunda Türk Haberler Ajansı'nı geliştirmek suretiyle yeni bir ticari taktiğe başvurmuşlardır. Böylelikle hem Hürriyet'e karşı bir nevi mücadele edecekler, hem Anadolu'cu gözükcekler ve hem de büyük hizmetlerini yerine getireceklerdir. Oysa anlattığımız gibi amaç yalnız Anadolu harcamalarını mümkün olduğu kadar kırmak, biraz daha fazla kazanmaktır.

Nitekim Türk Haberler Ajansı örgütlenince, önce Dünya, sonra Tercüman Gazetesi, bir çok illerle birlikte Eskişehir gibi önemli bir haber merkezinin bile muhabirlerini kaldırmakta sakınca görmemişlerdir. Buna Anadolu'culuğu olan Milliyet Gazetesi de katılmış ve çok geniş olan yurt servisini tamamen kaldırmıştır. Bazı büyük

merkezlerindeki muhabirlikleri de yalnız maç haberleri vermek suretiyle bırakmıştır. Yeni İstanbul, Akşam gibi muhabirlerine ücret ödemeyen gazeteler de bu akıma uymuş ve yurt servisini tamamen kaldırmak suretiyle önemli bir dertten böylelikle - kurtulmuşlardır. Son Havadis Gazetesi de çok geçmeden aynı yolu izlemiş ve Anadolu'ya ilişkisini kesmiştir.

Ve... sonunda da «Cumhuriyet» Gazetesi de almış bulunduğu yeni bir kararla bu yeni akıma ayak uydurmakta geri kalmamış ve Anadolu örgütünü kaldırmıştır. Yalnız, ne var ki kararın ilginç yanı, Cumhuriyet'in THA ile işbirliği yapmak yerine H.A ile anlaşması olmuştur. Böylelikle, Türkiye'nin kendisine özgü durumu olan tek gazetesi de, Hürriyet tröstüne bağlanmış, yani bir alanda da diğer gazeteler gibi teslim olmuştur.

Bundan böyle «Yurt Haberler Servisi» ibaresiyle gazetelerde verilen haberler okurları ancak aldatmak için kullanılacak ve Anadolu, kendi muhabirlerine para ödemek için girişilen bu yeni sömürücülüğün belki farkına bile varamayacaktır. Nice işlerde olduğu gibi...

Yavuz hırsızın borazanı!

Bizim varımız yoğun Amerika'nın bir dış kuvvetini doldurmaz. Ne yimizi soyarmış veya soyacakmış Amerika bizim? Şimdiye kadar alâ küllihâl biz onu soyup durmaktayız.

Amerika'nın hiçbir yabancı toprakta gözü yok. Yıkılan Avrupa dolar yardımı ile kalkındı.

Amerika emperyalist değildir. Emperyalist olan Rusya'dır. Çin'dir.

FALİH RİFKİ ATAY
(Dünya - 19.1.1969)

Ümmetçi cephede iç savaş!

Gazetede çıkan yazıların hepsi - intişarından önce - kontrol etmeme fillen - imkân yok. Kontrolsüzlük yüzünden arada sırada bazı yersiz yazılar çıkıyor. Sonradan üzülürüz, hayıflanıyoruz ama iş isten geçmiş oluyor. Müslüman kardeşlerimi incitici yazılara da rızam yoktur.

MEHMET ŞEVKET EYGI
(Bugün - 10.1.1969)

... Bu vaziyette gazete sahibi Şevket Eygi ile inceden inceye hesaplaşıp bir karara varıncaya kadar ÇERÇEVE'lerimi devam ettirmeyi de istemedim. Şevket'i haklı bulmadım - sa da mazur gördüm ve kendimi tam haklı bulduğum için tefrikayı kestim. Önünde birbir akıntının kaynaştığı muvazaa iskelesine vapur, yanaştıramamaktan affedilmem leap eder.

NECİP FAZIL KISAKÜREK
(Bugün - 21.1.1969)